

Helsingin kauppakorkeakoulu

Runeberginkatu 14 – 16
SF-00100 Helsinki Finland
Tel. (358 0) 4313 621 Telex 122220 econ sf
Telefax (358 0) 4313 217

Helsingin kauppakorkeakoulu 1990

SISÄLLYS

1	REHTORINKATSAUS	3
2	YLEISTÄ	6
	Yleistä korkeakoulun kehittämisestä	6
	Turkimustoiminta	6
	Perusopinnot	7
	Jatko-opinnot	10
	Kansainvälistyminen	12
	Täydennyskoulutus ja maksullinen palvelutoiminta	13
3	TUTKIMUKSEN JA OPETUKSEN LAITOKSET	14
	Hallinnon ja systeemien laitos	14
	Laskentatoimen laitos	16
	Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitos	19
	Kansantaloustieteen laitos	22
	Oikeus- ja sosiaalitieteiden laitos	25
	Menetelmätieteiden laitos	26
	Kielten laitos	28
	Perustutkimuksen laitos	30
4	TÄYDENNYSKOULUTUS	31
	Johtamiskoulutuskeskus	31
	Pienyrityskeskus	32
	Kansainvälinen keskus	33
5	KEHITYSYHTEISTYÖOHJELMAT	36
	Prodec	36
	Prodec-Import	37
6	TIETOPALVELUT	38
	Kirjasto	38
	Julkaisut	39
	Laskentakeskus	40
7	TALOUSJA HENKILÖSTÖ	41
8	NEUVOTTELUKUNTA	44
9	TUKISÄÄTIÖ	44
10	HALLINTOELIMET	45
	Tunnuslukuja	46
	Organisaatio	47

Toimituskunta: Ritva Laaksovirta, Jukka Oksanen, Juha Tuohimäki/Valokuvat: Hannu Andersson, Reino Havumäki, Rami Raulas, Helsingin kauppakorkeakoulun kuva-arkisto/Taiffo: Toiminimi Marja Kivelä/Painopaikka IS-paino, Iisalmi 1991

Rehtorin katsaus

Helsingin kauppakorkeakoulussa aloitettiin syksyllä 1988 opettajien tutkimus- ja opetustehtävien järjestelyä ja opetusmuotojen kehittämistä koskeva työvelvollisuuskokeilu. Sen yhteydessä ryhdyttiin korkeakoulun koko toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa soveltamaan tulosjohtamisen periaatteita ja menettelytapoja. Toimintavuonna 1990 aloitettiin valmistelut toimintameno- eli kehysbudjetointia varten, joka on tulosjohtamisen yksi olennainen edellytys. Myös muita korkeakoulussa jo omaksuttuja tulosjohtamisen muotoja tehostettiin ja erityisesti laitoksia valmennettiin mm. tuloskeskusteluihin kantamaan osavastuunsa entistä paremmin.

Korkeakoulu on toimintavuonna saavuttanut keskeisillä toiminta-alueillaan seuraavat kvantitatiivisesti mitattavat tulokset. Perustutkintoja on suoritettu 309 ja jatkotutkintoja yhteensä 10, joista 3 kauppatieteiden tohtorin ja 7 lisensiaatin tutkintoja. Nämä määrälliset saavutukset ovat selviä mitattavissa olevia indikaattoreita korkeakoulun perustoimintojen tuloksellisuudesta.

On kuitenkin todettava painokkaasti,

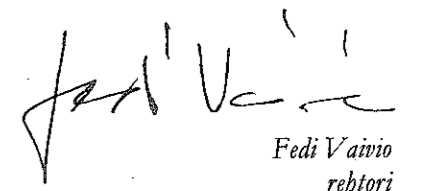
että vaikka esitetyt luvut kuvaavat keskeisesti korkeakoulun toiminnan tuloksia, ne kuitenkin antavat siitä vain osittaisen kuvan. Erityisesti korkeakoulun tieteellinen toiminta ei näy näissä luvuissa kokonaisuudessaan. Tieteellinen työ kuvastuu myös esimerkiksi korkeakoulun opettajien ja tutkijoiden tieteellisissä ja osittain myös opetuksellisissa julkaisuissa. On pantava lisäksi merkille, että myös opetuksen tasokkuus, sen laatu, on olennaisen tärkeä tulos, jota varten vasta etsitään korkeakouluissa sopivia arviointitapoja.

Nykyaikaisessa tulosjohtamista koskevassa kirjallisuudessa tähdennetään voimakkaasti, että pelkkien tavoitteiden saavuttamiseen pyrkivä johtamistapa (ns. management by objectives) on liian staattista ja nykytilaa säilyttävä. Tulosjohtamisen ydin on pikemminkin siinä, että dynaamisten tulosten, tietynlaisen "liikkeen" avulla saavutetaan strategisia päämääriä. Tämä edellyttää sen hahmottamista ja analysointia, mikä on korkeakoulun toimintaidea ja siitä johdettava yleisstrategia. Tätä ongelmaa on korkeakoulun toimintasuunnitelmia laadittaessa pohdittu. Tulevaisuudessa tätä ajattelua on syytä kehittää jo senkin vuoksi, että

(1991:1)
korkeakoulun toimintaympäristössä tapahtuu jatkuvasti muutoksia. Näitä on seurattava ja analysoitava sekä projisoitava johtopäätökset suunnitellun.

Laitokset ovat korkeakoulun tulosityksiköitä. Sen vuoksi tässä toimintakertomuksessa on paljon seurattu laitostulosten erittelyssä. Laitosten yhteispeli on myös tärkeä korkeakoulussa. Vain tätä kautta yksiköt vahvistavat toinen toisiaan ja saavutetaan mahdollisimman suuri synergia. Toivon, että käsillä oleva vuosikertomus ainakin osittain vastaisi myös tähän olennaiseen kysymykseen.

Tuloksellisuus ja tulosjohtaminen edellyttävät uutta ajattelutapaa. Erityisesti ne merkitsevät pyrkimystä ja tahtoa liikkua eteenpäin, saavuttaa jotain. Tämä vuosikertomus olkoon osa positiivista kehitystä ja esimerkki tuloksellisesta toiminnasta korkeakoulussa.

Fedi Vaivio
rehtori

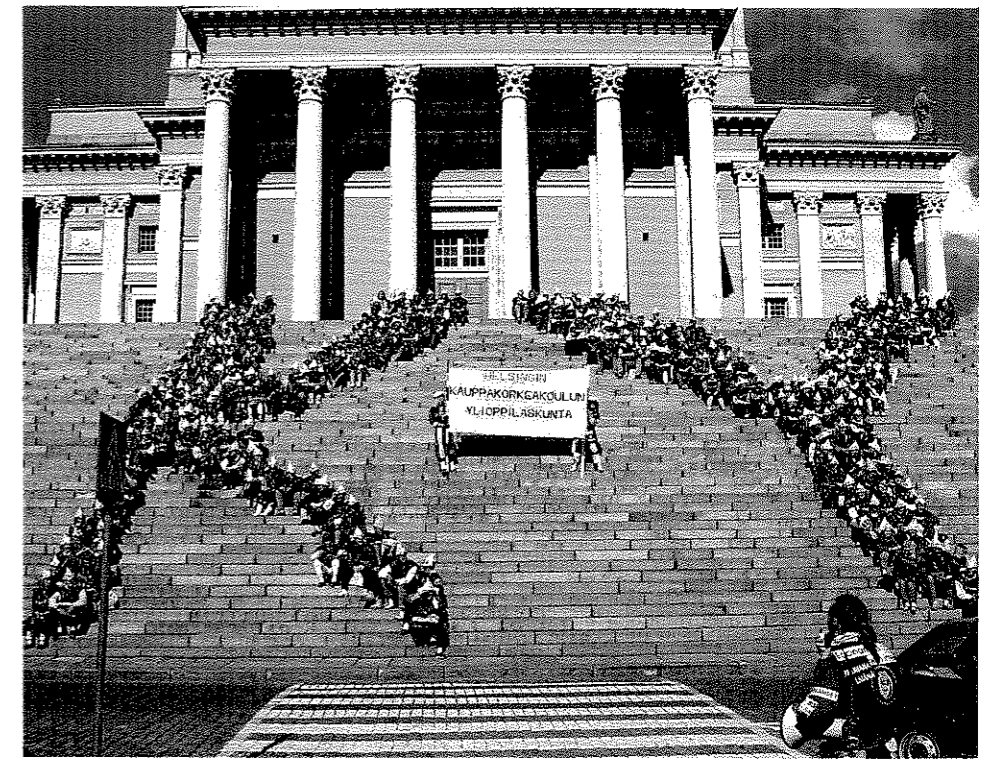
Poimintoja vuoden tapahtumista

Professori Fedi Vainio valittiin Helsingin kauppakorkeakoulun rehtoriksi 1. elokuuta 1990 alkavaksi kolmi vuotiskaudeksi.

Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat eli mursut otettiin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan jäseniksi perinteisin menoin.

Tasavallan Presidentti ja rowa Tellervo Koivisto vierailivat korkeakoulussa huhtikuussa. Vierailun teemana oli ylioppilaskunnan järjestämän seminaarin seuraaminen ja korkeakoulun kansainvälisiin ohjelmiin ja kielenopetukseen tutustuminen.

Kesko Oy lahjoitti 50-vuotisjublavuotensa kunniaksi Helsingin kauppakorkeakoululle 240 000 markkaa jaettavaksi apuraboina kolmen vuoden aikana.

Helsingin hiippakunnan piispa Samuel Lehtonen vieraili korkeakoulussa osana Taivallahden seurakunnan piispantarkastusta lokakuussa.

2 Yleistä

Yleistä korkeakoulun kehittämisestä

Helsingin kauppakorkeakoulu on kehittänyt voimakkaasti toimintaansa kaikilla eri toiminta-alueilla kertomusvuoden aikana. Korkeakoulun eri toimintayksiköt ovat varsin hyvin pystyneet saavuttamaan niille asetetut määrälliset ja laadulliset tavoitteet. Tutkimuksen, jatkokoulutuksen, peruskoulutuksen ja muiden toimintojen kehitystä ja tuloksia selostetaan tämän kertomuksen eri luvuissa.

Korkeakoulun toiminnan suunnittelulle ja toteutukselle on antanut uutta leimaa ja jäntevyyttä osallistuminen opettajien tehtävien järjestelyn osalta ns. työvelvollisuuskokeiluun syksystä 1988 ja budjettimäärärahojen käyttötapaa koskevan, vuoden 1991 alusta alkaneen toimintamenobudjetoiminnan valmisteluun. Nämä kokeilut merkitsevät yhdessä mahdollisuutta suunnitella korkeakoulun toiminta yhtenä kokonaisuutena asettamalla eri osatoinnoille tavoitteet, osoittamalla ai-neelliset ja henkilöresurssit tavoitteiden saavuttamiseksi, arvioimalla tavoitteiden saavuttamisaste sekä muuttamalla tarvittaessa resurssijakoa tätä vastaavasti.

Työvelvollisuuskokeilussa on tarkoituksena antaa mahdollisuus kehittää opettajien koko työkenttää, niin opetusta kuin tutkimusta. Perinteisesti korkeakouluopettajien tehtävät on määriteltä luento- ja muun opetuksen tuntimäärinä. Kokeilussa määrityksiä väljennettiin virkaehtosopimuksen muutoksella siten, että vuosittaiseksi työajaksi sovittiin 1600 tuntia. Opetta-

ja saa käyttää työaikaansa parhaaksi katsomiinsa tehtäviin – luentojen pitämisen ja valmistelun ohella työaikaan voi sisältyä intensiiviopetusta, opiskelijoiden ohjaamista, ryhmätöiden valmistelua ja valvontaa, yrityskäyntejä, ryhmäkeskustelua, case-opetusta, uusien opetusmuotojen kehittämistä ja tutkimusta.

Kukin oppiaine on vastannut opetusjakojensa sisällön ja opetustavan suunnittelusta. Hallitus hyväksyy entiseen tapaan koko korkeakoulun opetussuunnitelman. Kokeilua valvoo johtoryhmän ominaisuudessa opetuksen kehittämisryhmä.

Kokeilusta sovittiin alunperin kahdeksi vuodeksi. Aikaa päätettiin jatkaa kolmella vuodella lukuvuoden 1992 – 93 loppuun muun muassa siksi, että merkittäviä tuloksia tämän kaltaisesta laajasta kokeilusta odotetaan olevan nähtävissä viiden-seitsemän vuoden kuluttua. Myös tulosten arviointi, mit-taus ja raportointi vievät oman aikansa.

Työvelvollisuuskokeilun myötä opettajat ovat voineet laskea työaikaansa eräitä jo pitkään sovellettuja opetusmuotoja. Esimerkiksi yrityskäynnit ja ryhmätyöskentely ovat kuuluneet opetuksen jo kauan. Nyt ovat mahdollistuneet intensiiviopetus ja integroitu opetus, jossa taloustieteiden ja kielten yhteiseminaarein ammattiopetus ja kieliopetus kytketään yhdeksi kokonaisuudeksi. Myös paljon taustatyötä ja eri alojen yhteistyötä vaativaa tietokoneavusteista opetusta on kokeiltu erityisesti tilastotieteessä ja kielissä hyvin tuloksin.

Kertomusvuonna päätettiin osallistua vuoden 1991 alusta ns. tulosbudjetoimintakokeiluun. Kokeilu merkitsee sitä, että aikaisemman tiukan ja yksityiskohtaisen, menolajeittain rakennetun budjetoiminnan sijasta korkeakoululle asetetaan tulostavoitteet, ja päätösvalta keinoista jätetään korkeakoulun itsensä harkintaan.

Aikaisempaa vapaammassa budjettikäytännössä on keskeistä tavoitteiden määrittely, toiminnan tulosten ja niiden kustannusten seuranta sekä toiminnan arviointi. Kokeilun suomien mahdollisuuksien hyväksikäyttö edellyttääkin korkeakoulun tavoitteena-settelun, tulosjohtamisen sekä suunnittelu- ja seurantajärjestelmän kehittämistä.

Korkeakoulun vuonna 1990 antamista lausunnoista ja kannanotoista tärkeimpiä olivat ammattikorkeakoulusuunnitelmat ja alemmien korkeakoulututkintojen palauttaminen. Korkeakoulun hallintoelimet päättivät laajan lausuntokierroksen jälkeen keväällä 1990 yksimielisesti ryhtyä toimenpiteisiin alemmantutkinnon palauttamiseksi kauppatieteelliselle alalle. Edelleen annettiin lausunnot ulkomaisten opintojen rinnastamispäätöksistä.

Tutkimustoiminta

Korkeakoulun tutkimustoiminta on jatkunut vilkkaana. Vaikka tieteellisen tutkimustyön tasosta ei ole tehty erillisiä arviointeja, julkaisutoiminnan laajuutta voi pitää yhtenä tutkimustoiminnan välillisenä mittarina. Korkeakoulun tutkijakunnan tieteellisiä artikkeleita julkaistiin 29 kpl ulkomaisissa ja 45 kpl kotimaisissa aikakausjulkai-

suissa. Monografioita ja opinnäytteitä julkaistiin 20. Lisäksi julkaistiin 66 konferenssi- tai työpaperia. Korkeakoulussa on 88 tutkimusvastuun omaavaa opettajaa ja tutkijaa, joten tieteellisiä julkaisuja valmistui (ilman konferenssi- tai työpapereita) 2,1 kpl henkilöä kohti. Julkaisutoiminnan määrä oli kokonaisuutena edellisen vuoden tasolla. Mittareita tutkimuksen seuranta ja arviointia varten on edelleen kehitetty mutta uutta tutkimuksen tulostavoitemittaristoa ei ole vielä vahvistettu käytäntöön.

Kertomusvuonna päätettiin osallistumisesta vertailukorkeakouluna eräiden eurooppalaisten kauppatieteellisten yksiköiden arviointiin. Tuloksia arvioinnista on saatavilla kesään 1991 mennessä.

Tutkimusassistentin virkojen ohella tutkimusapuraha antaa jatkotutkinnon suorittajalle mahdollisuuden keskittyä työhönsä. Ensimmäiset tähän tarkoitukseen varatut apurahat tulivat käyttöön vuonna 1989, ja kertomusvuonna päätettiin niiden lisäämisestä kahdesta neljään. Tutkimusta avustavan henkilöstön lisäämiseen on varattu varoja, jotta tutkimushenkilökunta voisi keskittyä varsinaisiin tehtäviinsä.

Perusopinnot

Helsingin kauppakorkeakoulun perustutkinto on ekonomin tutkinto. Vuonna 1990 Helsingin kauppakorkeakouluun valittiin hakemusten ja pääsykokeen perusteella 410 uutta opiskelijaa suorittamaan ekonomin

	1.10.1990
Varsinaiset opiskelijat (perus- ja jatkotutkinnot)	
Ekonomin tutkinto	2976
Ekonomin tutkinto (ulkomaisen tutk. suorittaneet)	21
Kauppat.lis.tutkinto	344
Kauppat.fri.tutkinto	16
Läsnäolevat opiskelijat yht.	3357
Kirjoillaolevat yht.	3440
UUDET OPISKELIJAT	410
Ekonomin tutkinto	
Ylimääräiset opiskelijat	255
Täydennysopiskelijat	374
Erillisiä opintoja suor. yht.	629
Varsinaiset opiskelijat KOTA-tietokannan mukaan 31.12.1990	3385

tutkintoa. Hakemuksia oli jätetty 2043. Lisäksi bachelor-tasoisien kauppatieteellisen tutkinnon perusteella valittiin 5 uutta ekonomiopiskelijaa. Hakijoiden määrä on ikäluokkien pienessä pudonnut tasaisesti 1970-luvun huippuvuosien lähes 4000 hakijasta viime vuosien runsaaseen 2000:een.

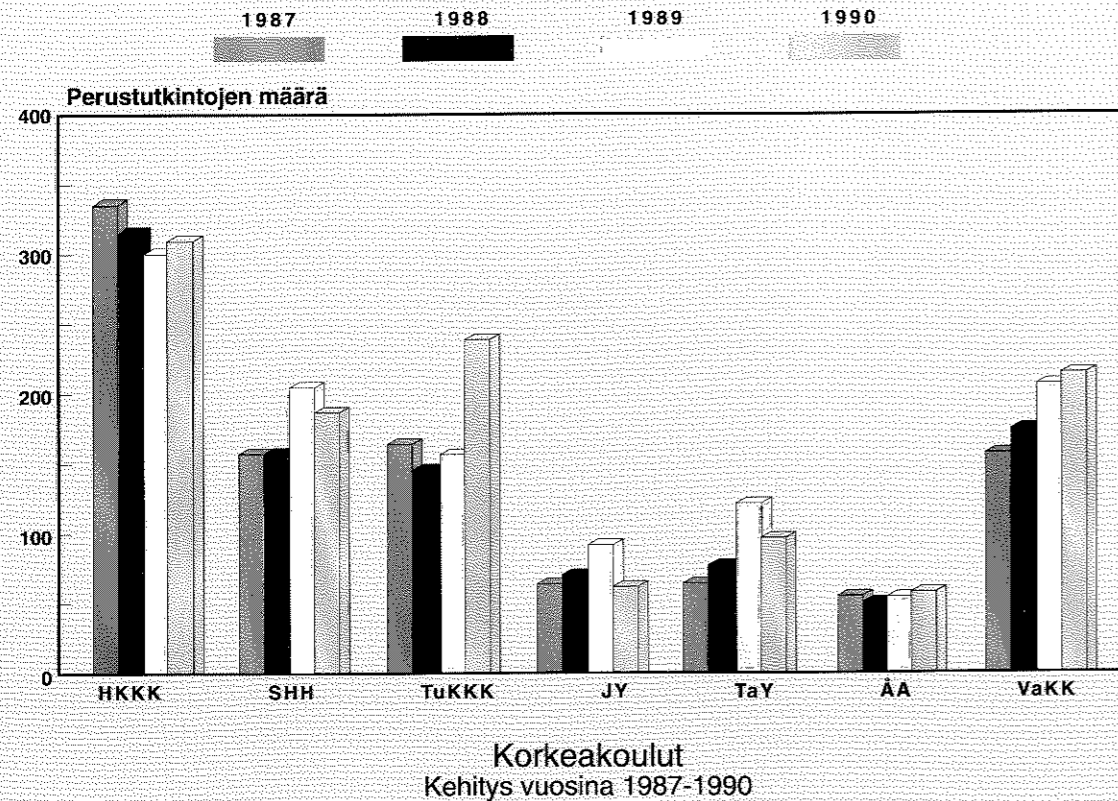
Opintonsa aloittaneista oli 53 prosenttia naisia. Uusien opiskelijoiden keski-ikä oli 21 vuotta ja heistä 64 prosenttia oli kotoisin pääkaupunkiseudulta. Kahdella kolmasosalla oli ylioppilastodistuksen yleisarvosanana laudatur. Helsingin kauppakorkeakoulun opis-

Ekonomin tutkinnon rakenne

Talous-tieteiden perusteet Yht. 56 ov.	Pääaineopinnot (sisältää seminaarit ja tutkielman)
– kaikille yhteiset opinnot 40 ov.	56 ov.
– menetelmäopinnot 8 ov.	
– vaihtoehtoiset aineet 8 ov.	Sivuaine vähintään 20 ov.
Kieliopinnoita 20 ov.	
Vapaasti valittavat opintojaksot	

Yhteensä 160 ov.

Perustutkintojen määrä kauppätieteellisellä alalla

kelijaluettelossa oli 1. 10. 1990 kaikkiaan 3440 opiskelijaa, joista perustutkintoa opiskeli 3071. Eniten opiskelijoita oli laskentatoimen suuntautumisvaihtoehdossa. Lisäksi ylimääräisiä ja täydennysopiskelijoita oli kirjoilla 629. Kertomusvuonna korkeakoulussa suoritettiin 309 ekonomin tutkintoa, mikä on 77 prosenttia vuosittain opintonsa aloittavien määrästä. Keskimääräinen valmistumisaika oli 6 vuotta. Vuoden 1990 loppuun mennessä oli kaikkiaan 2298 henkilöä suorittanut ylemmän kandidaatin tasoisen ekonomin tutkinnon, jonka koulutus aloitettiin vuonna 1977.

Kansainvälistyvän kauppakorkeakoulun opiskelijoista 112 vietti lukukauden tai pidemmän jakson ulkomaisessa yhteistyökorkeakoulussa kahdenkeskisten sopimusten tai 1988 aloitetun Nordplus-vaihdon puitteissa. Opiskelupaikkoja oli tarjolla kuudella kielialueella kymmenessä maassa 33 korkeakoulussa. Myös Helsingin kauppakorkeakoulussa on lisätty englanninkielistä opetusta entisestään. Vuoden aikana on voitu vastaanottaa 54 ulkomaista vaihto-opiskelijaa.

Tärkeitä toimintoja perusopetuksen kehittämisessä ovat olleet opiskelija-

valinnan kehittäminen ja toisaalta ekonomin tutkinnon kehittäminen erityisesti opetuksen laadun ja rakenteen suhteen.

Opiskelijavalintaa parannetaan jatkuvasti. Vuodesta 1985 kasvatustieteen asiantuntijana on tässä työssä toiminut apulaisprofessori Erkki Komulainen Helsingin yliopistosta. Hän on analysoinut pääsykokeen ja muiden valintaperusteiden toimivuuden kehittäistöimien pohjaksi. Vuonna 1990 valmistui opintosuhteiden Riitta-Liisa Peltosen ja Arja Gillbergin apulaisprofessori Komulaisen ohjauksessa laatima tutki-

mus ”Kauppätieteellisen alan opiskelijavalinnassa vaikuttavat tekijät”.

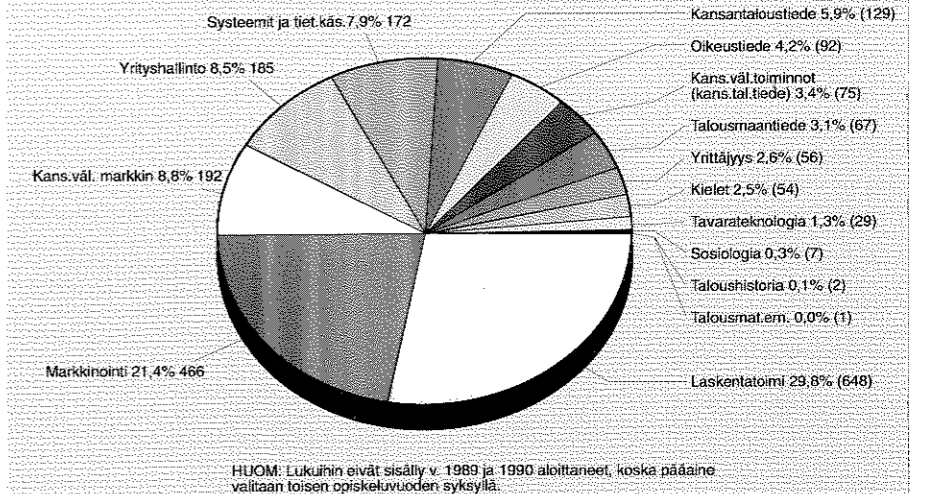
Ekonomiopetuksen rakenteeseen on pystytty vaikuttamaan opettajien työvelvollisuuskokeilun ansiosta käynnistämällä muun muassa integroitua opetusta – kursseja, jotka useampi aine järjestää yhdessä – ja intensiivikursseja.

Opetuksen laadun nostaminen on yksi korkeakoulun keskeisistä kehittämistoimista. Opetuksen arviointikriteereitä haettaessa jatkettiin kertomusvuonna arviointikokeiluja ja selvitetiin eri arviointitapojen toteuttamismahdollisuuksia korkeakoulussa.

Korkeakoulun toimintaympäristön muutos antaa virikkeitä uusien opetusjaksosten luomiseksi. Näitä ovat viime vuosina olleet kansainvälinen markkinointi, mm. kansainvälisiä materiaali- virtoja käsittelevä logistiikka ja kertomusvuonna käynnistetty rahoitusteorian suuntautumisvaihtoehto. Tulevaisuudessa voi odottaa ympäristötaloustieteen nousevan keskeiseksi alaksi, ja niinpä sen kehittämiseen on alettu paneutua.

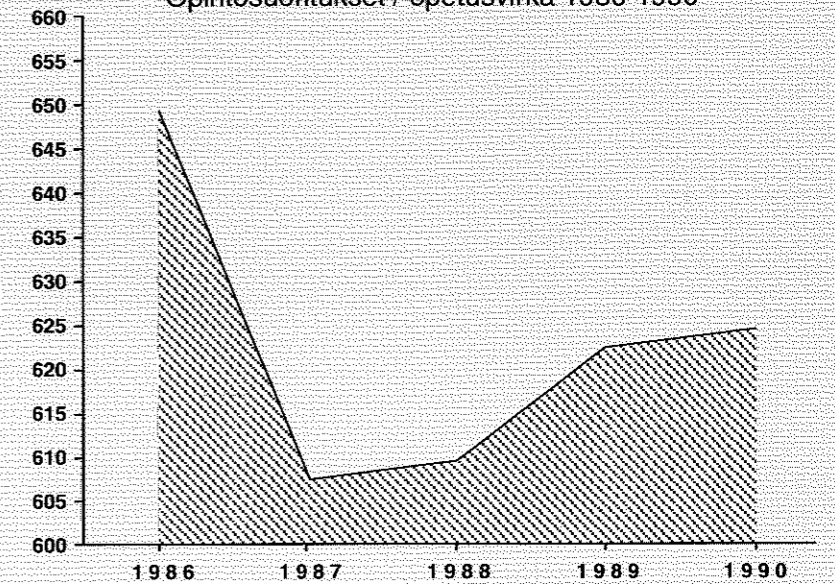
Kun tarkastellaan opiskelijoiden suuntautumisvaihtoehto- ja pääainevalintoja, havaitaan keskittymistä korkeakoulun ”ylivoima-aineisiin”, liiketaloustieteisiin – laskentatoimi, markkinointi, yrityshallinto – ja kansantaloustieteeseen. Vuosittaisesta sisäänotosta 80 prosenttia hakee pääaineopiskelijaksi näihin aineisiin. Opetuksen kehittämisessä onkin tarkoitus panostaa erityisesti korkeakoulun vahvointiin aloihin, ja samalla ottaa huomioon ke-

Opiskelijamäärät pääaineittain

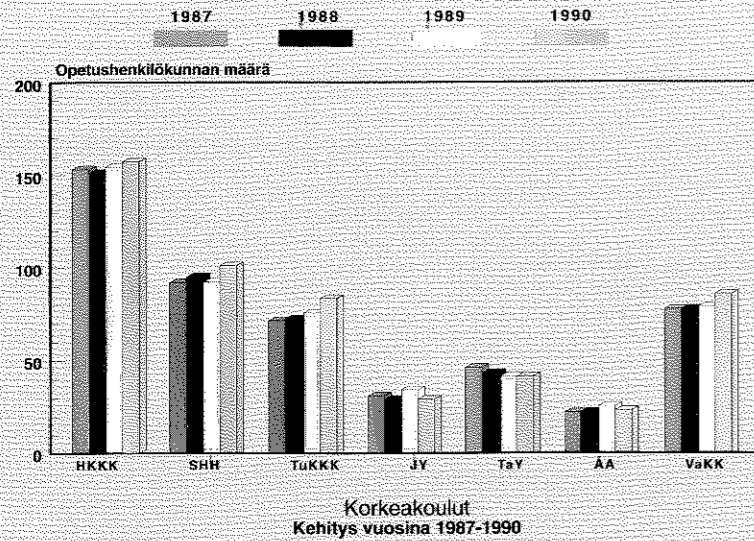

HUOM: Lukuihin eivät sisälly v. 1989 ja 1990 aloittaneet, koska pääaine valitaan toisen opiskeluvuoden syksyllä.

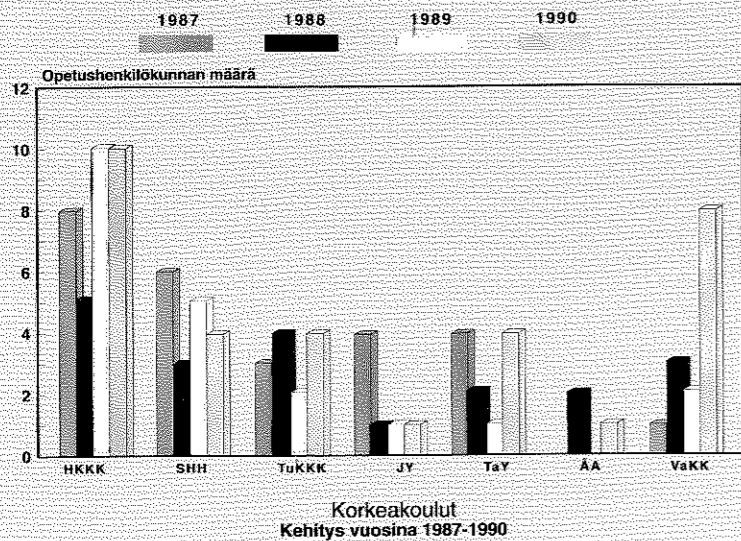
Opintosuoritukset / opetusvirka 1986-1990

Opetushenkilökunnan määrä kauppatieteellisellä alalla

Jatkotutkintojen määrä kauppatieteellisellä alalla

hittävän toimintaympäristön korkeakoulun ekonomieille asettamat uudet odotukset.

Jatko-opinnot

Korkeakoulun jatkotutkinnot ovat kauppatieteiden lisensiaatin ja kauppatieteiden tohtorin tutkinto.

Korkeakoulun ponnistelut jatkokoulutuksen kehittämiseksi ovat alkaneet kantaa satoa. Viime vuosikymmenellä tutkintojen vuosimäärä pysyi pitkään samalla tasolla. Nyt kahden edellisen vuoden toteutuneiden tutkintomäärien ja lähivuosien arvioitujen määrien perusteella voi todeta, että pieni mutta pysyvä nousu on tapahtunut. Tavoitteeksi opetusministeriön kanssa yhteistyössä asetettu 15 jatkotutkintoa vuodessa on tosin toistaiseksi osoittautunut korkeaksi, mutta korkeakoululla on kaikki mahdollisuudet saavuttaa se lähivuosina.

Jatkotutkintojen määrä noudatteli kuluneena toimintavuonna vuoden 1989 tasoa. Jatkotutkintoja suoritettiin kaikkiaan kymmenen. Viidentoista jatkotutkinnon tavoite ei siten toteutunut. Vaikka lisensiaatintutkimuksia hyväksyttiin ennätykselliset 11, jäi suuri osa tutkimuksensa valmiiksi saaneista kuitenkin vuoden 1991 puolelle odottamaan koko tutkinnon valmistumista.

Kauppatieteiden tohtorin tutkinnon suorittivat KTM Matti Lehti (pääaineenaan hallinto), KTL Jyrki Niskanen (laskentatoimi) ja KTL Saara Hyvönen (markkinointi). Väitöskirjojen

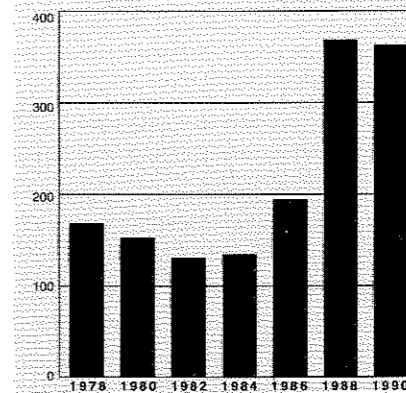
nimet on mainittu vuosikertomuksessa asianomaisten laitosten yhteydessä.

Kauppatieteiden lisensiaatin tutkinnon suorittivat KTM Tomi Dahlberg (tietojenkäsittely), KTM Kari Koivisto (laskentatoimi), KTM Mikko Kosonen (kansainvälinen markkinointi), KTM Tapani Kykkänen (laskentatoimi), KTM Marja-Liisa Parjane (kansantaloustiede), KTM Tuula Ratilainen (talousmaantiede) ja KTM Ritva Reinikka-Soininen (kansantaloustiede).

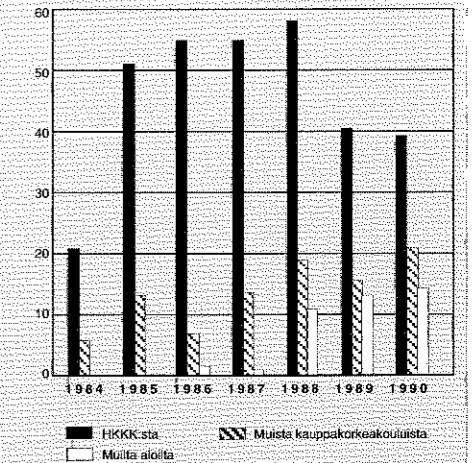
Helsingin kauppakorkeakoulu on ryhtynyt erityisiin toimenpiteisiin jo 1970-luvun lopulla jatkotutkintoihin tähtäävän erityisen tutkijankoulutusohjelman toteuttamiseksi. Jatkokoulutusohjelma kauppatieteiden lisensiaatin ja kauppatieteiden tohtorin tutkinnon suorittamiseksi on ollut toiminnassa jo vuodesta 1978 lähtien, ja sitä on kehitetty edelleen sekä kurssitarjonnan että tutkimuksen ohjauksen osalta. Vuonna 1988 uudistettiin jatkotutkintoja koskeva tutkintosääntö.

Jatko-opiskelijoiden määrä on noussut huomattavasti viimeisten kolmen vuoden aikana. Jatkokoulutusohjelman alkuvuosien noin 180 opiskelijan tasolta on siirrytty lähes 400 jatko-opiskelijan tasolle (ks. kuvio "HKKK:n jatko-opiskelijat lukuvuosittain ilmoittautuneet"). Erityisesti muissa kauppatieteellisissä yksiköissä tutkintonsa suorittaneiden ja muun kuin kauppatieteellisen perustutkinnon suorittaneiden kiinnostuksen lisääntyminen jatkotutkintojen suorittamiseen Helsingin kauppakorkeakoulussa on ollut merkilläpantavaa. Kun aiemmin noin

HKKK:n jatko-opiskelijat lukuvuosittain ilmoittautuneet

Uudet jatko-opiskelijat HKKK:ssa vuosittain hyväksytyt

Jatkotutkintojen rakenne

Lisensiaatin tutkinto		Tohtorin tutkinto	
Pääaineopinnot 12 ov.	Tutkimusvalmiusopinnot 8 ov.	Lisensiaatintyö 40 ov.	Väitöskirja 60 ov.
Tutkimusalan opinnot + tutkimusseminaari 20 ov.	Sivuaaineopinnot 20 ov.		

85 prosenttia uusista jatko-opiskelijoista oli oman koulun kasvatteja, nousi toimintavuonna muista korkeakouluista siirtyneiden uusien jatko-opiskelijoiden osuus lähes puoleen uusien jatko-opiskelijoiden määrästä (ks. kuvio "Uudet jatko-opiskelijat HKKK:ssa vuosittain hyväksytyt").

Rekrytointi jatkokoulutusohjelmaan on onnistunut verraten hyvin, jopa yli odotusten, kun vuosittain hyväksytyjä uusia jatko-opiskelijoita on jo lähes neljännes perustutkintoon hyväksytyjen määrästä. Pysyvä korkea jatko-opiskelijoiden määrä kuvastaa kuitenkin

kin vakavia ongelmia tutkintojen suorittamisessa: pitkä suoritus aika, johon tuen sivutoimisesta ja osa-aikaisesta jatko-opiskelusta ja tutkimustyöstä sekä toisaalta tutkimustyön ohjauksesta. Keskeisissä aineissa on liian vähän opettajaresursseja tutkimustyön ohjaukseen.

Päätoimisten jatkokoulutuspaikkojen lisäämisellä on pyritty nopeuttamaan ja tehostamaan jatkotutkintojen tutkimustyön tekemistä. Kokopäiväisiä jatko-opiskelijoita varten on ollut ennestään kahdeksan tutkimusassistentin virkaa perustutkimuksen laitoksella. Kertomusvuonna jaettiin lisäksi kaksi tutkimusapurahaa, joiden tarkoituksena on antaa lisensiaatintutkimustaan tai väitöskirjaansa viimeisteleville mahdollisuus keskittyä täyspäiväisesti tutkimukseensa. Mahdollisimman monelle kokopäiväiselle jatko-opiskelijalle pyrittiin löytämään tukea korkeakoulun piiristä ja eri yhteisöiltä.

Helsingin kauppakorkeakoulu on osallistunut kauppätieteellisen alan yksiköiden jatkokoulutusyhteistyöhön, joka aloitettiin jo vuonna 1980. Toiminnan keskeisinä tehtävinä ovat olleet tiedottaminen niin jatko-opiskelijoille kuin korkeakouluillekin, tutkintoja koskevien määräysten ja vaatimusten koordinointi, yhteisten koulutustilaisuuksien järjestäminen sekä tutkimusten ohjauksen tehostaminen yhteistyön avulla. Toimintamuotoina ovat olleet valtakunnalliset tutoriaalit, intensiivikurssit ja yhteistyön kehittämisseminaarit. Erityisesti intensiivikursseja on voimakkaasti lisätty kulu-neena toimintavuonna.

Kansainvälistyminen

Perusopetuksen ohella myös tutkimuksen ja jatkokoulutuksen kansainvälistyminen jatkui. Useita tutkimushankkeita toteutetaan kansainvälisenä yhteistyönä. Korkeakoulun tutkijoita on työskennellyt ulkomaisissa korkeakouluissa ja he ovat osallistuneet muun muassa Tukisäätiön rahoituksella ulkomaisiin tieteellisiin seminaareihin ja konferensseihin. Kansainvälistymistä kotimaassa edistävät tutkijankoulutuskurssit, joiden opettajiksi voidaan korkeakoulun oman rahoituksen ohella muun muassa Suomen Yhdyspankin tohtorikoulutukseen suuntaaman rahoituksen tuella kutsua huipputason ulkomaisia professoreja.

Ulkomaisten opettajien niin jatko- kuin perusopetuksessa pitämät kurssit pyritään järjestämään lyhyinä intensiivijaksoina, koska tällöin useammille huipputason professoreille on mahdollista saapua Suomeen opettamaan kuin jos opetus järjestettäisiin tavanomaisena lukukauden luentojaksona.

Helsingin kauppakorkeakoulun ekonomipöskelijöistä lähtee tällä hetkellä yli neljännes vuosittain sisään otettujen määrästä ulkomaisiin vaihtokorkeakouluihin suorittamaan vähintään lukukauden opinnot. Määrä lisääntyi kertomusvuoden aikana voimakkaasti. Vuosittain valmistuvien määrästä ulkomailla opiskelleita on nykyään kolmannes.

Ulkomailla opiskelevien ohella ulkomaisissa yrityksissä vierailee opiskelijoita harjoittelijoina kesäkuukausina

teknis-kaupallisen alan järjestön Aiesecin kautta. Koko Suomesta määrä on noin 130 opiskelijaa, josta Helsingin kauppakorkeakoulun noin 80 opiskelijaa vuosittain.

Voi katsoa, että tällä hetkellä koko se osuus valmistuneista, joka tulee hakeutumaan urallaan kansainvälisiin tehtäviin, on saanut ulkomaista kokemusta joko opiskelun tai harjoittelun kautta.

Korkeakoulun tavoitteena on vakauttaa kansainvälisten ohjelmien Bachelor ja Master of Business Administration -ohjelmien talous. Niiden rahoitus on edelleen pääosin valtion budjetin vuosittaisten ratkaisujen varassa. Ennen kaikkea BBA-ohjelmalle toivottaisiin pysyvämpää rahoitusta, sillä opiskelijat ovat valtaosalta pelkän ylioppilastutkinnon suorittaneita ja heidän mahdollisuutensa suurehkon kurssimaksun suorittamiseen ovat vähäisemmät kuin jo työelämässä olevien MBA-opiskelijoiden.

Yksi tulevaisuuden auki oleva kysymys on, mikä tulee olemaan näiden kansainvälisten ohjelmien suhde ammattikorkeakoulujen ohjelmiin.

Toinen kysymys on, mitä mahdollisuuksia opintojen jatkamiseen kauppakorkeakoulun jonkin kansainvälisen ohjelman suorittaneille tullaan tarjoamaan. Ensimmäiset BBA-ohjelman opiskelijat valmistuvat vuoden 1991 aikana. Kiinnostusta siirtyä MBA-ohjelmaan on jo ilmennyt. Edelleen MBA-ohjelman suorittaneet ovat osoittaneet kiinnostusta tieteellisiin

jatko-opintoihin. Heitä on jo hyväksytty korkeakoulun jatkokoulutusohjelmaan; asiassa ei ole sikäli ongelmia, että MBA-ohjelmaan tulevilla on jo pääsyvaatimuksena akateeminen tutkinto. MBA-ohjelman suorittaneiden tasosta antaa viitteen myös se, että heitä on ilman lisäsuorituksia hyväksytty tohtoriopiskelijoiksi eturivin yhdysvaltalaisiin yliopistoihin kuten Stanfordin ja Michigan State Universityyn.

Visiting scholar -toiminnan tarkoituksena on vahvistaa ja täydentää korkeakoulun jatkokoulutusta ja tutkimusta. Sitä ryhdyttiin tehostamaan vuoden 1990 alussa. Toimintamuotoina ovat olleet ulkomaisista tutkijoista, professoreista ja jatko-opiskelijoista tiedottaminen korkeakoulun tutkijakunnalle tutkimusyhteistyön ja jatkotutkimusten ohjauksen tehostamiseksi, saapuvien ulkomaisten asiantuntijoiden vierailujen tukeminen ja koordinointi, osallistuminen kansainvälisiin tutkijoiden workshopien järjestämiseen ja korkeakoulun jatko-opiskelijoiden ja tutkijoiden ulkomaisten tutkimuskontaktien edesauttaminen ja parantaminen.

Toimintavuonna vieraili ohjelman puitteissa korkeakoulussa 22 ulkomaisista tutkijaprofessoria ja kaksi jatko-opiskelijaa. Vierailut ovat olleet lyhytaikaisia ja suuntautuneet tiettyihin tutkimusprojekteihin ja jatko-opiskelijoiden ohjaukseen. Yhteistyön syntyminen hyödyttää korkeakoulua myös pitkällä aikavälillä, koska tutkimusprojektien myötä myös uudet jatko-opiskelijat voivat saada alansa

kansainvälistä ohjausta ja tukea tutkimustyölleen.

Korkeakoulun omasta tutkijakunnasta ulkomaisissa yliopistoissa on vierailut yhden tai useamman lukukauden ajan yhdeksän jatko-opiskelijaa ja tutkijaa.

Yhteyksiä kansainvälisiin tutkimuslaitoksiin on edelleen kehitetty ja tiivistetty. EIASM:in (European Institute for Advanced Studies in Management) kanssa yhteistyö on ollut edelleen vireää. Korkeakoulun tutkijoita on vierailut instituutin järjestämässä seminaareissa ja tutoriaaleissa. KTT Juha Kinnunen on toiminut vierailevana tutkijana EIASM:ssä syyskuusta 1990 lähtien. EIASM:in ohella eri liiketaloustieteiden kansainväliset yhdistykset EAA (European Accounting Association), E.A.R.I.E. (European Association for Research in Industrial Economics), EFA (European Finance Association), EIBA (European International Business Association), EMAC (European Marketing Academy) ja IAREP (International Association for Research in Economic Psychology) ovat järjestäneet vuosikokouksia ja tutkijatapaamisia, ja lähes jokaiseen on osallistunut myös korkeakoulun tutkijoita ja jatko-opiskelijoita.

Scandinavian Consortium Stanfordin yliopiston yhteydessä on tarjonnut toimintavuonna mahdollisuuden tutkimusyhteistyön ja ohjaukseen hallinnon jatko-opiskelijoille. Samoin IIASA:n (International Institute for Applied Systems Analysis) kesäkurs-

seille on aiempien vuosien tapaan osallistunut joukko suomalaisia tutkijoita ja systeemien jatko-opiskelijoita.

Täydennyskoulutus ja maksullinen palvelutoiminta

Maksullinen palvelutoiminta on lisääntynyt koko korkeakoululaitoksessa voimakkaasti eikä Helsingin kauppakorkeakoulu ole poikkeus. Palvelutoiminnan merkittävimmät osat Helsingin kauppakorkeakoulussa ovat täydennyskoulutus (johdon täydennyskoulutus, kansainväliset Bachelor ja Master of Business Administration -ohjelmat, Pienyrityskeskusten toiminta Mikkelissä sekä kehitysmaakoulutuskeskus Prodecin kurssitoiminta), palvelututkimus, kirjasto- ja informaationpalvelut ja kehitysmaatuotetointo Prodec-Importin toiminta.

Täydennyskoulutuksessa annetaan ylintä ammatillista täydennyskoulutusta talous- ja kauppatieteissä. Palvelututkimustoiminnan tavoitteena on sellainen tutkimus, joka samalla tukee korkeakoulun perus-, jatko- ja täydennysopetusta sekä tieteellistä tutkimustoimintaa. Muun maksullisen palvelutoiminnan tavoitteena on tarjota korkeakoulun tehtävien hoitoon välittömästi liittyviä palveluja kaupallisesti korkeakoulun ulkopuolisille.

Toimintaa johdetaan tulostavoitteisesti. Tuloylijäämä käytetään perus- ja jatkokoulutuksen sekä tutkimustoiminnan kehittämiseen ja maksullisia palveluja tuottavien yksiköiden palveluvyön lisäämiseen.

3 Tutkimuksen ja opetuksen laitokset

Hallinnon ja systeemien laitos

Yrityshallinto
Systeemit
Tietojenkäsittely
Organisaatiopsykologia
Tekstinkäsittely

Yrityshallinto

Yrityshallinnossa on viime vuosina tehostettu jatko-opiskelijoiden tutkimustyön ohjausta, solmittu kansainvälisiä tutkijakontakteja sekä luotu aineen jokapäiväiseen käytäntöön tutkimusta tukeva ilmapiiri. Tämä työ on alkanut näkyä myös tuloksissa: vuonna 1989 lisensoitettuja tutkimuksia valmistui kaksi ja 1990 kolme. Molempina vuosina valmistui yksi väitöskirja ja vuonna 1990 tuli useita väitöskirjoja esitarkastukseen. Voi todeta, että jatkok tutkimusten osalta aineen tavoitteet on saavutettu hyvin.

Tutkimustyön ohjauksen keskeinen muutos on ollut se, että kunkin jatko-opiskelijan ohjaukseen osallistuu useita jo väitelleitä. Vaikeiden ratkaisujen teossa apuna ovat myös monet tutkijakollegat, jotka ponnistelevat samojen ongelmien parissa. Pätevöityneiden tutkijoiden määrän lisääntyessä aineen tutkimusseminaarista on muodostunut tieteellisen keskustelun ja uusien ideoiden areena. Tutkimuskäytäntöön ovat vakiintuneet myös itse järjestetyt intensiivikurssit ja workshopit, joissa on usein kansainvälisiä tutkijavieraita esitelmöitsijöinä. Esitelmien pito kansainvälisissä konferensseissa ja seminaareissa on myös tullut vakiintuneeksi.

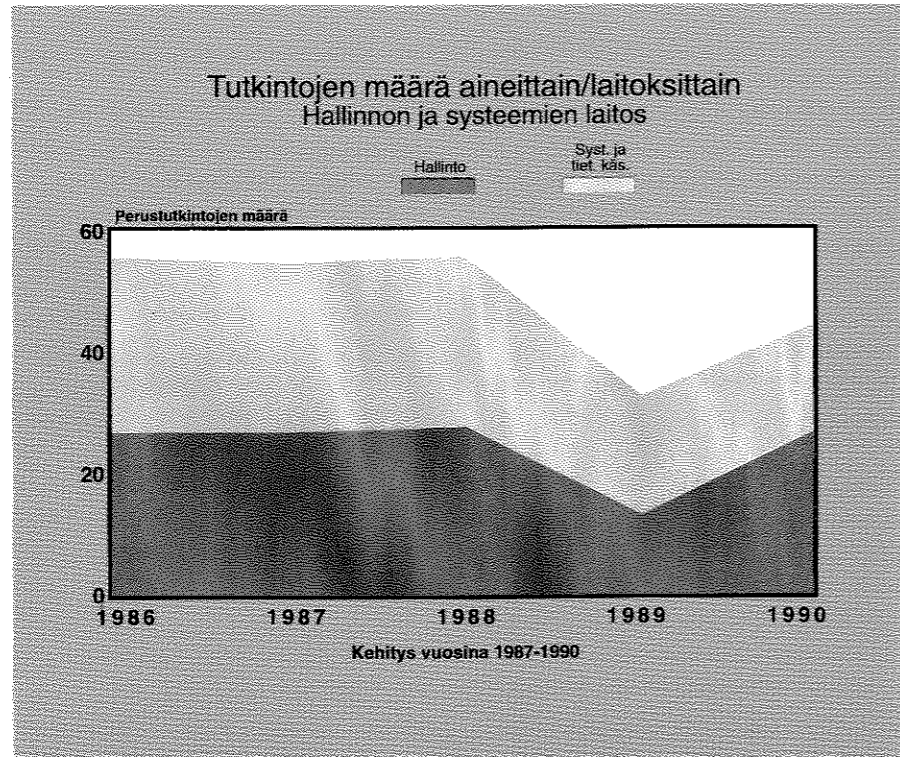
si tavaksi aineen tutkijoiden piirissä. Aineen tutkijoiden kansainväliset kontaktit ovat tuottaneet monia kansainvälisiä yhteisprojekteja.

Tutkimustyöhön kuuluu useimmissa projekteissa empiiristä kenttätöitä yrityksissä. Tällainen tutkimustapa on lisännyt huomattavasti tutkijoiden yhteyksiä yrityksiin ja samalla antanut tuntumaa käytännön liikkeenjohtoon. Vuonna 1990 valmistui laaja suomalaisia yrityksiä koskeva tietokanta FinCorp, joka sisältää seurantatietoja suomalaisista suuryrityksistä. Tietokannan varassa ja sitä täydentäen on tehty opinnäytetöitä ja tieteellisiä julkaisuja.

Tutkimustyön lisääntyminen on lyhyessä ajassa tuottanut opetustehtäviin

pätevöityneitä henkilöitä, joilla on omaan tutkimukseensa perustuva osaamisalue. Tämän ansiosta aineen perustutkintoon tähtäävien kurssien sisältö on monipuolistunut. Uusien vuonna 1990 aloitettujen kurssien aiheena ovat olleet muun muassa teknologian ja muotoilun johtaminen.

Työvelvollisuuskokeilu on piristänyt opetuksen suunnittelua ja kannustanut uusien opetusmuotojen ja -tilanteiden käyttöönottoon. Tärkeä painopistealue opetuksen kehittämisessä on ollut käytännön valmiuksia lisäävien kurssien ottaminen opetusohjelmaan. Esimerkiksi tilannejohtamisen kurssilla harjoitellaan esimiestyötä videoitujen johtamistilanteiden avulla ja Työpäivä hallintofunktiossa -kurssilla kukin

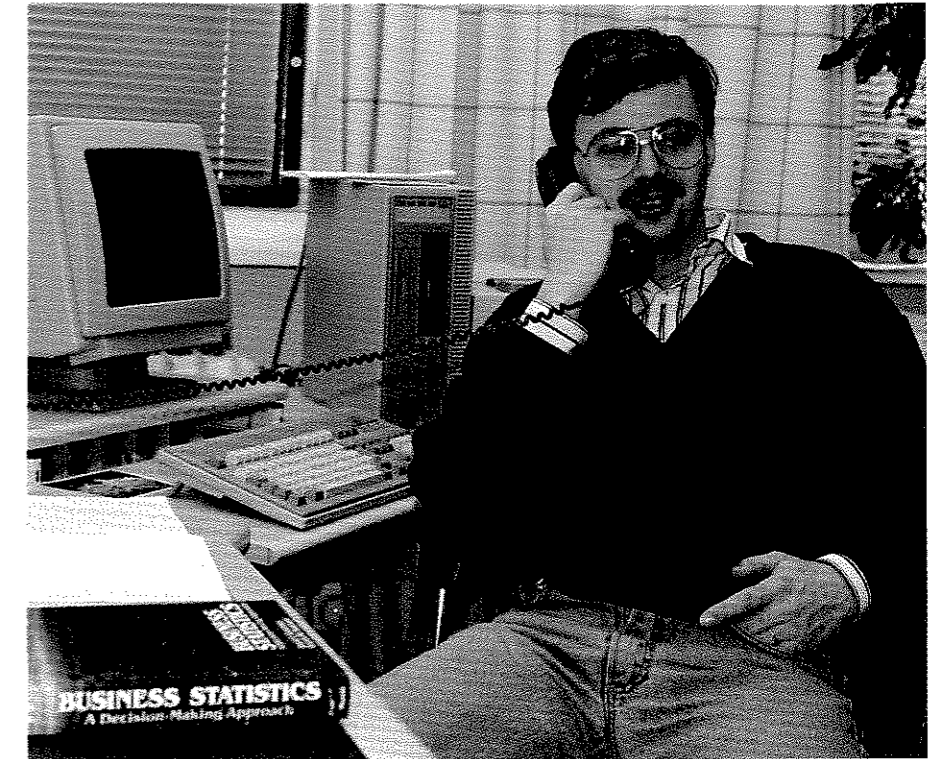

opiskelija perehtyy yhden yrityksen hallinnon tehtäväalueisiin kymmenen työpäivän ajan. Muilla kursseilla opiskelijat laativat empiirisiä analyysejä yrityksistä erilaisista liikkeenjohtollisista perspektiiveistä. Luentokursseilla on vierailut käytännön liikkeenjohtollisissa tehtävissä toimivia henkilöitä. Monet näistä ovat samalla aineen jatko-opiskelijoita tai jo valmistuneita tohtoreita.

Sovellettu psykologia -aineen nimi muutettiin organisaatiopsykologiaksi ja opetuksen sisältöä kohdennettiin tähän alueeseen. Uutena opintojaksoneen aloitettu muun muassa organisaatiokulttuuria käsittelevä kurssi.

Kauppakorkeakoulun siirtyminen tulosjohtamiseen on vaikuttanut aineen opettajien työskentelyyn siten, että on otettu käyttöön uusia koordinointi- ja seurantamenetelmiä. Aineen kahdelle professorille on määritelty opetusalueittain kurssien koordinoituvastuu. Toinen vastaa yrityksen johtamista ja toinen henkilöstöjohtamista käsittelevistä kursseista. Hallinnon pääaineopiskelijoille valitaan kurssikohtaisesti yksi opettaja, jonka tehtävänä on seurata opintojen edistymistä ja toimia kontaktihenkilönä. Erityiseksi seurannan kohteeksi on otettu tutkielmaohjaus, koska tutkielman teon ongelmat ovat merkittävin välitön syy pitkiin opiskeluaikoihin ja jopa opintojen keskeytymiseen.

Vuosina 1983-86 hallinnon pääaineopiskelijamäärä oli keskimäärin 32. Kahtena viime vuonna aineessa on valmistunut tutkielmia keskimäärin 22. Vuoden 1990 tutkintotavoite oli 28 ja

Aineen piirissä tehty tutkimustoiminta on saanut myönteistä julkisuutta tiedotusvälineissä ja varsinkin taloustoimittajat ovat aktiivisesti pyytäneet haastattelulausuntoja aineen tutkijoilta.

valmistuneita oli 26 eli 81 prosenttia vuosittaisesta pääaineopiskelijoiden sisäänotosta.

Systeemit

Systeemeissä tarkastellaan liikkeenjohton suunnittelu- ja päätöksentekoon ongelmia systeemiajattelun periaatteita soveltaen. Ongelmien käsittelyssä pyritään näkemään niiden laajemmat yhteydet ja taustalla olevat ilmiöt. Aineelle on luonteenomaista integroiva suhtautuminen liikkeenjohton ongelmiin: esimerkiksi tuotannon ja markkinoinnin suunnitteluongelmat näh-

dään osana yrityksen toimintaa, jotka täytyy kytkeä myös rahoituksen suunnitteluun. Ongelmien ratkaisussa tukeudutaan matemaattisiin malleihin ja atk-apuvälineisiin.

Systeemien opetuksen painopistealueita ovat liikkeenjohtotiede (management science) ja päätöksenteon tukisysteemit. Keskeisiä tutkimusalueita ovat monitavoitteinen päätöksentekoteoria, tasapainoanalyysi ja sen soveltaminen metsäteollisuuden kilpailukykyyn arviointiin sekä systeemidynamiikka.

Tietojenkäsittely

Aineessa on viime vuosina keskitytty jatko-opiskelun tehostamiseen ja tutkimuksen kansainvälistämiseen. Vuonna 1990 valmistui kaksi lisensiaatintutkimusta, mikä oli ilahduttava tulos.

Aineen kansainvälisten julkaisujen määrä kehittyi vuoden aikana merkittävästi. Yhteyksiä on pidetty vierailujen muodossa muun muassa Houstonin Yliopistoon, Ranskan piilaakson Sophia Antipoliksessa toimivaan Theus-kauppakorkeakouluun, Kööpenhaminan kauppakorkeakouluun, Warwickin Yliopistoon ja Twenten Yliopistoon. Heinäkuussa liitettiin jäseneksi Euroopan johtavien kauppakorkeakoulujen muodostamaan SIS-NET-tutkimusryhmään (strategisten tietojärjestelmien tutkimus), johon kuuluu useita nimekkäitä alan kansainvälisiä tutkijoita.

Vuoden aikana valmistui kotimaassa tietojenkäsittelyn strategista suunnittelua koskeva tutkimus- ja kehitysprojekti METO 3, jonka tuloksena syntynyt suunnittelumetodiikka julkistettiin maaliskuussa. Vuoden aikana käynnistettiin merkittävä kansainvälinen vertaileva tutkimus tietojenkäsittelyn onnistuneisuudesta suomalaisissa ja hollantilaisissa yrityksissä yhdessä Twenten Yliopiston taloutieteellisen tiedekunnan kanssa (FINNETH-projekti).

Aikaisempien vuosien tapaan osallistuttiin Suomen korkeakoulujen tietojärjestelmätieteen tutkijankoulutusohjelman toimintaan, jonka johtoryh-

män puheenjohtajana toimi edelleen professori Markku Sääksjärvi.

Merkittävä tapahtuma oli maassamme Suomen Akatemian järjestämä tietojenkäsittelytieteen opetuksen ja tutkimuksen laaja kansainvälinen asiantuntija-arviointi. Siihen osallistuivat kaikki maassamme toimivat alan tutkimusyksiköt. Helsingin kauppakorkeakoulun tietojenkäsittelyn opetus sai loppuraportissa kiitosta muun muassa pääaineen opetuksen laajuuden ja siinä käytettävien laitteistojen määrän ja ajanmukaisuuden perusteella ja siksi, että opetuksella ja tutkimuksella on tiivis yhteys käytäntöön. Aineen käyttä-

mä empiirisäpaineinen tutkimusmenetelmä sai myös kiitosmaininnan. Aineen jatko- opiskelijamäärä todettiin kiitettävän laajaksi, mutta asiantuntijat toivoivat nuorilta jatko-opiskelijoiltamme ripeämpää kansainvälistymistä ja pidempiä vierailuja ulkomaisiin yhteistyökorkeakouluihimme.

Kertomusvuonna valmistuneista tutkimuksista mainittakoon kaksi lisensiaatintyötä, kolme kansainvälisissä teellisissä aikakauslehdissä julkaistua tutkimusraporttia ja yksi korkeakoulun omassa sarjassa ilmestynyt tutkimusraportti.

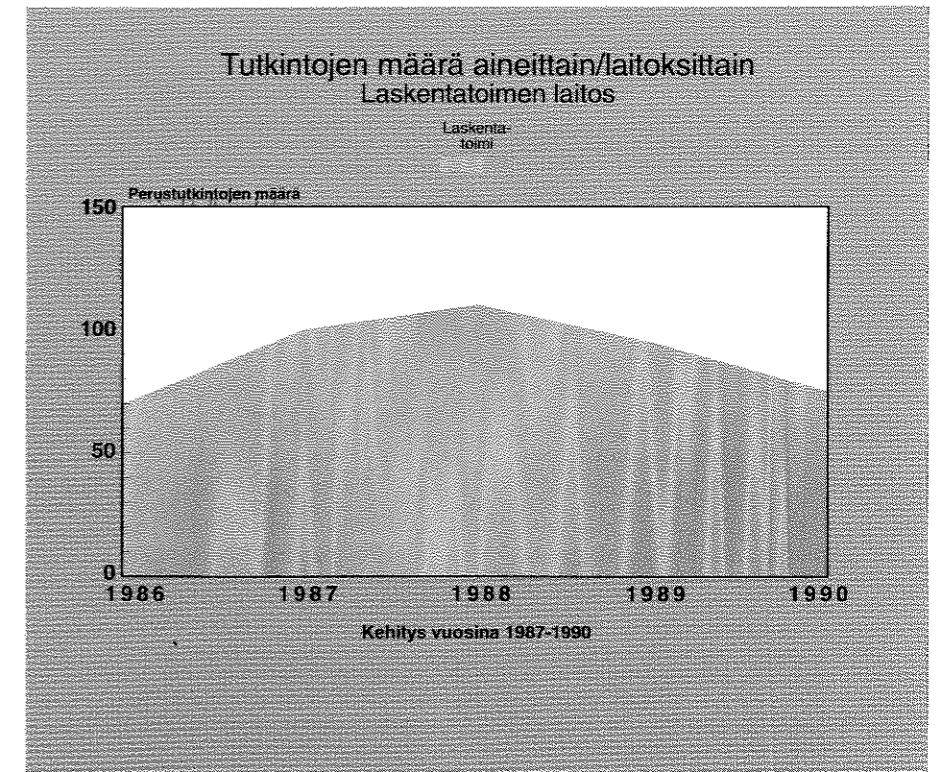
bers: Their Ability to Predict Investment Risk' sijoittuu tuloslaskennan alueelle ja siinä pyritään arvioimaan erilaisten laskentajärjestelmien sijoittajille tuottamaa informaatiota.

Loppuvuodesta valmistui apulaisprofessori Kalevi Kyläkosken mittava tutkimus *"Kansainvälisillä markkinoilla toimivan yrityksen strategia- ja budjettisuunnittelu, kannattavuus ja rahoitus"*.

Rahoitus- ja kilpailukykytutkimusta tehtiin professori Eero Artton ja professori Reijo Luostarisen (kansainvälinen markkinointi) kansainvälisessä, poikkiteellisessä *"Excellence-Strategy-Performance-Competitiveness"* -toimialaprojektissa. Jo aiemmin aloitettua viiden paperintuottajamaan papeiteollisuuden kilpailukykyprojektia jatkettiin. Uutena aloitettiin Suomen ja kahden muun Euroopan maan pörsinoteerattuihin teollisuusyrityksiin perustuva kilpailukykytutkimus.

Edellä mainittujen lisäksi laitoksella on jatkettu tai aloitettu tutkimuksia, jotka käsittelevät yritystojoja ja investointeja, yritysten tosiasiallista pääomien allokointiprosessia, finanssitoriaa, sijoitusrahastojen suorituskykyä, kansainvälistä rahoitusinformaatiota, pohjoismaisen liikeverotuksen uudistamista, julkisten palvelulaitosten tehokkuutta ja tuloksellisuutta sekä terveystaloustieteen ongelmia.

Rahoitusmarkkinoiden murros, uudet rahoitusinstrumentit ja kansainvälistyminen asettavat suomalaisille yrityksille uusia haasteita erityisesti pankki-, vakuutus- ja sijoitustoimialoilla. Ra-

hoituspäätösten tueksi tarvitaan paitsi yritystä ja sen päätöksentekoa koskevia tietoja myös perusteelliset tiedot rahoitusmarkkinoista, niiden toiminnasta ja niillä esiintyvistä instrumenteista. Toisaalta laskentaekonomien ammattikäytännöt edellyttävät yhä enemmän erilaisten tietoteknisten valmiuksien hallintaa. Taloushallinnon atk-pohjaisten perusjärjestelmien yleistymisen lisäksi on laskentahenkilöstön itsenäiskäytön määrä lisääntynyt. Perusohjelmien lisäksi laskentaekonomien on tunnettava myös oman erikoistumisalansa tietoteknisiä apuvälineitä sekä tutkimusta avustavia erityisohjelmistoja.

Tähän kehitykseen on vastattu kahdel-

la tavalla: korkeakouluun on perustettu uusi, rahoitusteorian suuntautumisvaihtoehto ja laitoksella on käynnistetty atk-kehittämisprojekti.

Rahoitusteorian suuntautumisvaihtoehdon tavoitteena on kouluttaa rahoitusteorian, rahoitusmarkkinoiden toiminnan ja rahoitussuunnittelun ja -analyysin keskeiset työkalut. Erityistä huomiota kiinnitetään opiskelijoiden talousteoreettisiin, tilastomatematiikkaan ja tietoteknisiin valmiuksiin. Opetuksen toteutuksessa panostetaan myös asetettujen kansainvälisyystavoitteiden saavuttamiseen. Suuntautumisvaihtoehto käynnistyy korkeakoulussa jo annettavan opetuksen

Laskentatoimen laitos

Laskentatoimi

Laskentatoimi

Laskentatoimi on kauppakorkeakoulujen keskeinen oppiaine. Laskentaekonomiksi opiskeleva saakin koulutuksen yrityksen taloutta koskevien laskelmien laatimiseen ja taloudelliseen suunnitteluun, päätöksentekoon ja valvontaan.

Helsingin kauppakorkeakoulussa laskentatoimen tutkimus keskittyy seuraaville alueille: rahoitussuunnittelu,

-analyysit ja - markkinat, kirjanpito ja tuloslaskenta sekä verotus, strategia- ja budjettisuunnittelu, investointien suunnittelu ja valvonta, talouden ohjaus- ja informaatiojärjestelmät sekä julkisyhteisöjen laskentatoimi.

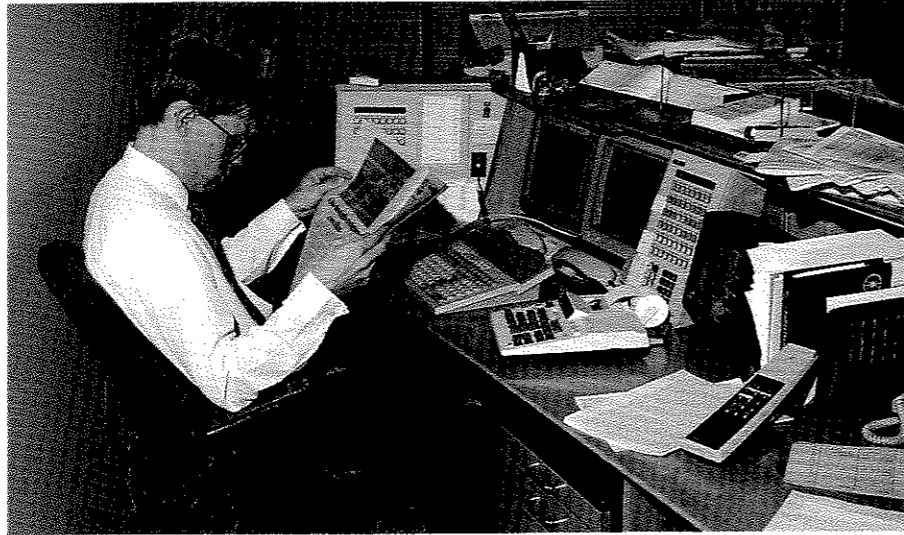
Vuonna 1990 laskentatoimessa valmistui 73 pro gradu -tutkielman lisäksi yksi väitöskirja; Jyrki Niskasen väitöskirja *"On the Information Content of Accrual-Based Accounting Income Num-*

pohjalta useamman oppiaineen yhteistyönä. Päävastuun suunnittelusta ja toteutuksesta kantaa kuitenkin laskentatoimen laitos.

Laskentatoimen opetuksessa on annettava sellaiset tietotekniset valmiudet, jotka vastaavat kehittyneiden yritysten tosiasiallista ammattikäytäntöä. Laitoksella käynnistetyn atk-kehittämissuunnan projektin pyrkimyksenä onkin saavuttaa opetuksessa ammattivalmiuksien kannalta keskeisten työvälineiden osalta eturivin yritysten taso. Tavoitteena on myös turvata tutkimuksen tietojenkäsittelytarpeet sekä hyödyntää tietotekniikkaa opetusvälineinä niiltä osin kuin se on mahdollista.

Vuoden 1990 aikana luotiin uusia edellytyksiä tietotekniikan hyväksikäyttöle: laskentatoimen mikroluokan laitteita ja ohjelmia uusittiin, hankittiin uutta materiaalia sekä palkattiin kaksi suunnittelijaa. Joidenkin kurssien osalta uutuusia ehdittiin jo hyödyntää, mutta pääosin panostuksen tulokset alkavat näkyä vasta tulevina vuosina.

Työvelvollisuuskokeilua on laitoksella sovellettu mahdollisuuksien mukaan opetuksen toteutuksessa ja suunnittelussa. Suuri opiskelijamäärä on kuitenkin selvästi rajoittanut laitoksen mahdollisuuksia hyödyntää kokeilua esimerkiksi uusien työ- ja kuulustelu- muotojen kehittämisessä. Varainkäytön vapautumisen myötä laitoksella on toisaalta ollut mahdollista osoittaa varoja atk-kehittämissuunnitelmaan budjettoitua enemmän. Tämä on osaltaan turvannut projektin etenemistä.

Professoreiden Eero Arto ja Veikko Jääskeläinen valinta korkeakoulun vararehtoreiksi merkitsee sitä, että noin yhden professorin opetuspanos on pois laitokselta. Avoinna olleeseen professorin virkaan – opetusalan kirjankirjuri ja tuloslaskenta – nimitettiin kauppatieteiden tohtori Jarmo Leppiniemi.

Laskentatoimen laitoshallinto on tullut järjestyneemmäksi ammuenssin viran tultua vakinaisesti täytetyksi. Samalla on voitu organisoida opetusta ja tutkimusta tukevat toiminnot siten, että erityisesti assistenttien mahdollisuudet keskittyä tutkimustyöhön ovat parantuneet.

Laskentatoimi pääaineena suoritettiin yksi kauppatieteiden tohtorin ja kaksi kauppatieteiden lisensiaatin tutkintoa. Tavoitteena oli viisi jatkotutkintoa. Ekonomin tutkintoja suoritettiin 77 tavoitteen ollessa 109 perustutkintoa. Näiltä osin tavoitteet jäivät siis saavuttamatta. Jatkotutkintojen osalta tulos on kuitenkin parempi kuin edellisenä

vuotena, jolloin ei valmistunut yhtään jatkotutkintoa. Kiinnostus jatko-opintoja kohtaan näyttää olevan lisääntymässä.

Ekonomitutkintojen kohdalla pudotus on selvä edellisen vuoden määrään (97) verrattuna. Taloudellisten suhdanteiden heikkeneminen lienee vaikuttanut siten, että opiskelijat eivät ota tutkintotodistusta vaikka heillä olisi siihen mahdollisuus. Toisaalta on todettava, että vuosina 1987–89 Helsingin kauppakorkeakoulusta laskentaeconomia valmistui aikaisempaan verrattuna huomattavan paljon. Nyt tapahtunut pudotus valmistuneiden määrässä saattaa merkitä paluuta aiemmin vallinneelle tasolle.

Laskentaeconomit sijoittuvat edelleen hyvin työelämään. Sijoittumista helpottaa opiskeluaikana hankittu työkokemus. Suurella osalla laskentatoimen opiskelijoista onkin työpaikka katsottuna jo ennen tutkinnon valmistumista.

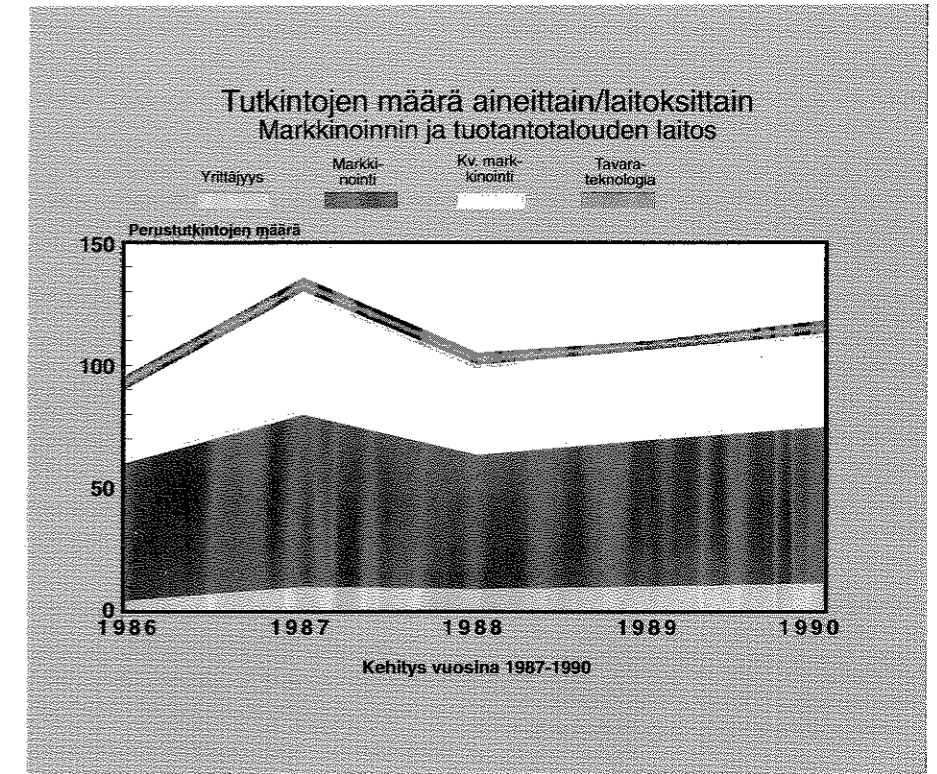
Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitos

*Markkinointi
Kansainvälinen markkinointi
Yrittäjyys ja pienyritysten johtaminen
Logistiikka*

Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitoksen toiminnan keskeiset alueet ovat opetus, tutkimus ja yhteiskuntasuhteet. Toiminta-ajatuksena on tyydyttää elinkeinoelämän ja yhteiskunnan sekä kansainvälistymisen tarpeita näillä kolmella strategisella alueella kaikkien neljän aineen osalta.

Laitos käsittää neljä itsenäistä ainetta: markkinointi, kansainvälinen liiketoiminta, logistiikka sekä yrittäjyys ja pienyritysten johtaminen. Lisäksi laitoksella on toiminut vuodesta 1987 koekieluna myös metsäteollisuuden kansainvälinen ohjelma yhteistyönä Helsingin yliopiston ja Teknillisen korkeakoulun kanssa. Viimeisen kolmivuotiskauden aikana laitokselta on valmistunut runsas kolmannes korkeakoulussa suoritetuista ekonomitutkinnoista ja asetetut tavoitteet on saavutettu, jopa ylitettykin. Jatkotutkintotavoitteesta siirtyi kaksi tutkintoa tammikuulle 1991. Opetus- ja tutkimusvirkoja laitoksella on 24, mikä on alle viides korkeakoulun opetus- ja tutkimusvirkoista.

Hyvien tulosten taustalla on tavoit-

teellinen johtaminen. Päätösvalta laitoksen sisällä on delegoitu siten, että aineiden esimiehet tekevät ainetason päätökset keskitetysti sekä koordinoivat ja valmistelevat yhdessä ammuenssin kanssa laitosneuvostolle kuuluvat päätökset johtoryhmäpalaverissa. Valmistellut esitykset päätetään laitosneuvostossa. Koko henkilökunta kokoontuu syksyisin ennen opetuksen alkua yhteiseen työseminariin, jossa asioita on ruodittu valmistettujen alustusten pohjalta.

Tänä vuonna painopistealue oli jatkokoulutus. Selvää tavoitteiden asetta-

mista odotetaan myös jatkotutkinnon suorittajilta ja tavoitteiden toteutumista seurataan. Tulokset ovat lupaavia. Näyttää siltä, että näin menetellen vältämme muutaman vuoden takaisen jatkotutkintokadon. Laitoksella tehdyn kyselyn tulosten perusteella näyttää seuraava kolmivuotiskausi lupaavalta.

Jo tämän vuoden aikana laitoksella on toteutettu tulos- ja evaluaatiokeskusteluja osittain ja ensi vuonna ne tulevat koskemaan koko laitosta.

Tutkimuksen ja opetuksen laitokset

Aineiden opettajat ovat osallistuneet aktiivisesti ulkomaisiin erikoisalueensa konferensseihin ja kansainvälisten organisaatioiden toimintaan. Professori Reijo Luostarinen on EIBA:n (European International Business Association) puheenjohtaja ja professori Kristian Möller EMAC:in (European Marketing Academy). Yhteistyösuhteita on solmittu ja ylläpidetty Pohjoismaihin, Eurooppaan, Amerikkaan, Aasiaan ja Australiaan. Aineiden opettajat ovat osallistuneet aktiivisesti myös korkeakoulun erityisohjelmien opetukseen ja suunnitteluun.

Laitoksella vieraili yhdysvaltalainen professori Paul Gordon Fulbright-stipendiaattina. Hänen ammattitaitonsa oli samalla myös muiden laitosten hyödynnettävissä; varsinkin jatkokoulutukselle hänen panoksensa oli huomattava. Lisäksi laitoksella oli vaihtostipendiaattina Christan Bellak Wienin kauppa- ja korkeakoulusta viimeistelmässä väitöskirjaansa. Samalla laitoksen väki sai tutustua saksankielisen kielialueen tutkimukseen.

Saavutetut tulokset voidaan konkretisoida vertaamalla kolmen viimeisen vuoden tuloksia korkeakoulun kokonaistulokseen.

Perustutkinnot

Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitos/koko korkeakoulu

1988	1989	1990
105/320	107/301	118/309

Jatkotutkinnot

Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitos/koko korkeakoulu

1988	1989	1990
0/2	3/6	2/10

20

Markkinoinnissa hyväksyttiin KTL Saara Hyvösen väitöskirja ”*Integration in Vertical Marketing Systems*”. Väitöskirjassa tutkittiin kaupan jakelukanavia, erityisesti tukkukaupan ja vähittäiskaupan suhteita, kaupan jakelukanavien integroitumista ja toimintavapautta. Tutkimuksen elinkeinopoliittisesti merkittävät tulokset saivat runsaasti julkisuutta ja käynnistivät keskustelun televisiossa ja lehdistössä.

Kansainvälisen liiketoiminnan aineessa hyväksyttiin aineen ensimmäinen lissensiaattityö: Heikki M. Kososen ”*Systems Sales as an International Business Strategy for Finnish Industrial Companies*”.

Markkinointi

Markkinointiekonomian koulutus antaa työkalut yrityksen kilpailu- ja asiakasmarkkinoiden analysointiin ja yrityksen liiketoimintastrategian kehittämiseen. Erityisesti paneudutaan markkinoinnin toimenpiteiden suunnitteluun ja johtamiseen ja erikoisosaamista hankitaan esimerkiksi strategisen markkinoinnin, kuluttajamarkkinoinnin, tuotantohyödykkeiden tai palvelujen markkinoinnin alueilta. Opetuksessa on yhdistetty teoria ja käytäntö case-harjoitusten ja ryhmätöiden avulla. Opiskelun sujuvuutta on parannettu lisäämällä opiskelijoiden henkilökohtaista ohjausta, varsinkin tutkielmavaiheessa.

Jatkokoulutus muodostaa edelleen markkinoinnin tärkeimmän kehitysalueen. Aineen tutkijat ovat jatkaneet yhteistyötä European Institute for Advanced Studies in Managementin (EI-

ASM, Bryssel) kanssa. ”Business Marketing” -alueelta toteutettiin kansainvälinen kurssi tohtoriopiskelijoille. 28 osallistujasta lähes puolet oli muista Euroopan maista.

Markkinoinnin tutkimustoiminta on suuntautunut markkinoinnin ja yrityksen menestymisen yhteyksien selvittämiseen ja laaja-alaisiin markkinoinnin toimialakohtaisiin tutkimuksiin. Tavoitteena on merkittävän Suomen talouselämää käsittelevän tiedon tuottaminen.

Näihin teemoihin kytkeytyvät aineen tutkimusprojektit:

- Ecocult (*Economic and social production of culture*, apulaisprofessori Liisa Uusitalo), kulttuurituotteiden tuotannon, markkinoinnin ja kuluksen tutkimus
- *Markkinointi ja menestyminen* -projekti (professori Kristian Möller)
- *Teollisten yritysten bankkijatoimittaja-vuorovaikutussuhteet ja niiden kehittyminen*.

Aineen tutkimuksessa ja jatkokoulutuksessa on jatkuvasti panostettu kansainvälisten yhteyksien kehittämiseen ja tutkimustuloksia esiteltiin useissa kansainvälisissä konferensseissa. Valmistumistavoitteet perustutkinnon osalta ylittyivät kahdeksalla tutkinnolla – tavoite oli 60 tutkintoa, toteutuma 68. Jatkotutkintotavoitteesta jäätettiin yhden tammikuulle siirtyneen väitöskirjan verran.

Kansainvälinen liiketoiminta

Suomalaisen elinkeinoelämän kansainvälistyminen on jo useita vuosia heijastunut kiinnostuksena kansainvälisen liiketoiminnan opiskeluun. Myös vuonna 1990 ohjelmaan pyrkijöitä oli huomattavasti enemmän kuin mitä voitiin hyväksyä.

Liike-elämän ja opiskelijoiden vaatimukset edellyttävät ohjelman jatkuvaa kehittämistä. Ohjelmasta on tehty englanninkielinen ja kurssit pidetään kahden tai kolmen viikon intensiivijaksoina.

Opiskelijoita kannustettiin omakohtaiseen kansainvälistymiseen, ja suuri osa opiskelijoistamme lähtikin ulkomaille työharjoitteluun tai opiskelemaan. Toisaalta myös aineeseen tulleita ulkomaisia vaihto-opiskelijoita oli toistakymmentä, koska ohjelma on koulussamme ainoa englanninkielistä opetusta tarjoava.

Valmistumisprosentti oli viimekin vuonna yli 100, mikä ylittää reilusti korkeakoulun valmistumistavoitteen 80 prosenttia vuotuisesta sisäänotosta. Panostamalla henkilökohtaiseen ohjaukseen on vanhoja opiskelijoita saatu suorittamaan puuttuvat opintonsa. Vuonna 1988 käynnistyneessä kansainvälisen liiketoiminnan jatkokoulutusohjelmassa opiskelee jo yli 30 tulevaa lissensiaattia ja tohtoria. Ensimmäiset lissensiaattityöt valmistuivat vuonna 1990.

Osa ekonomin tutkinnon loppu- ja lopputöistä tehtiin projektien muodossa. FIBO:n

(Finnish International Business Operations) piirissä valmistui tutkimuksia suomalaisten yritysten erityisosaamisesta, strategioista ja kilpailukyvyistä. Tutkielmat tehtiin yhteistyössä laskentatoimen ja kielten laitosten kanssa. Myös tytäryrityksiä ja niiden johtamisjärjestelmiä analysoitiin FIBO-projektillaisten töissä. Teknologiansiirtoprojektissa tutkittiin suomalaisten yritysten know how -strategioita.

Ajankohtaista tietoa ja uusia opetusmetodeja toivat ohjelmaamme muun muassa vierailijaprofessorit Yhdysvalloista ja Australiasta. Vastavuoroisesti laitoksen johtaja professori Reijo Luostarinen vieraili syyslukukaudella Barcelonan ja Madridin korkeakouluissa luennoimassa.

Vuoden 1990 tärkein kehitysaskel oli intensiiviovetuksen laajamittainen käynnistäminen. Tulevan vuoden haasteena on opetus- ja oppimismenetelmien muokkaaminen – intensiiviovetus tarjoaa sille erinomaiset mahdollisuudet.

Logistiikka

Professuurin nimenmuutoksen myötä muutettiin aineenkin nimi tavarateknologiasta logistiikaksi, joka paremmin vastaa nykyistä sisältöä. Logistiikka on materiaalivirtojen kokonaisvaltaista johtamista. Sen käytännön soveltamisen keskeisiä ongelma-alueita ovat kansainvälistyminen, joustavuus ja kokonaisnäkemys. Näiden hallitseminen on 90-luvun liikkeenjohtajan tärkeimpiä menestystekijöitä.

Tutkimuksen ja opetuksen laitokset

Tuotanto- ja materiaalitalouden suuntautumisen vaihtoehdot antaa opiskelijalle perusvalmiudet yritysmaailmaan, jossa joustavuudella on entistä suurempi merkitys. Materiaalitalouden opetus suuntautuu oleellisesti ammatillisiin tehtävälueisiin. Materiaalivirtaukseen liittyvistä tehtävistä mainittakoon osto- ja materiaalijohto. Lähimmät kytkennät liittyvät markkinointiin ja systeemeihin. Erityisesti hankinta- ja ostotoimen kansainvälistyminen on lisännyt materiaalitalouden opetuksen tarvetta. Tutkimuksen kohteena ovat materiaalitalous ja erityisesti sen merkitys yrityksen strategiassa, materiaalitalouden vaikutus yrityksen muihin toimintoihin. Aineessa oli asetettu tavoitteeksi kahdeksan perustutkintoa, mutta toteutuneita oli viisi.

Yrittäjyys ja pienyritysten johtaminen

Aineen opetusohjelman kehittämistä on jatkettu vuoden 1990 aikana pienten askelten politiikalla. Aineen kannalta elintärkeä kysymys on aineen itenäisen sisällön vahvistaminen nimenomaan syventävissä opinnoissa.

Kuluneena vuonna on myös käynyt selväksi, että yrittäjyyskysymykset yhtä lailla kuin pienten ja keskisuurten yritysten johtamisen erityispiirteet tulevat olemaan kasvavan jatko-opiskelumielenkiinnon kohteena. Jatko-opiskelijoiden lukumäärä lähestyy jo nyt pariakymmentä. Yrittäjäkoulutuksen kehittäminen eri tasoilla, erityisesti tulevissa ammattikorkeakoulussa synnyttää ilmeisesti suuren tarpeen

21

Tutkimuksen ja opetuksen laitokset

opettajien jatkokouluttamiseen. Jo nyt on selvää, että nämä paineet kohdistuvat yrittäjyysaineeseen.

Yrittäjyudessa ja pienyritysten johtamisessa on voinut syksystä 1990 alkaen suorittaa tutkimussuuntautuneen perustutkinnon, jonka tavoitteena on antaa entistä paremmat valmiudet siirtyä suorittamaan jatko-opintoja. Erityisesti kiinnitetään huomiota menetelmäaineiden hallintaan. Yhteydenpito kentän ja korkeakoulun kesken on ollut erityisen hedelmällistä.

Valmistumistavoite oli 12 perustutkintoa ja saavutettu 10. Jatkotutkintotavoite oli yksi lisensiaattityö, joka kuitenkin siirtyi seuraavalle vuodelle.

Kansantaloustieteen laitos

*Kansantaloustiede
Talousmaantiede
Taloushistoria*

Kansantaloustieteen laitoksen aiheet ovat kansantaloustiede, taloushistoria ja talousmaantiede. Näillä tieteenaloilla taloutta tarkastellaan dynaamisena järjestelmänä, mukaanlukien aika- ja alueulottuvuus, kansainvälisenä, kansallisena, alueellisena ja historiallisena ilmiönä. Aineiden kat-

tamasta alueesta muodostuu yhtä hyvin Suomen kansantalouden kuin yritystenkin toimintaympäristö, josta kansantaloustieteen laitos pyrkii tuottamaan tietoa ja ymmärrystä erityisesti yritysten toimintaa silmälläpitäen. Tässä suhteessa laitoksessa edustettuna olevat tieteenalat ovat maassamme omaleimaisia.

Kansantaloustiede

Kansantaloustieteen kehitys viimeisen vuosikymmenen aikana on lisännyt mahdollisuuksia yhteistyöhön muiden kauppatieteiden ja yhteiskuntatieteiden kanssa. Toimialojen taloustiede, informaation taloustiede ja organisaatioiden taloustiede ovat olleet kansainvälisesti kansantaloustieteen nopeimmin kehittyviä aloja. Näin ollen kansantaloustieteen tehtävänä kauppakorkeakoulussa ei enää ole pelkästään kokonaistaloudellisen näkemyksen kehittäminen vaan aineella on annettava myös muiden alojen tutkimukselle. Suhde on tietysti myös käänteinen: kansantaloustieteen muutos on osittain seurausta siitä, että sen piirissä on alettu suhtautua ennakkoluulottomasti muiden alojen tutkimukseen. Yhteistyön mahdollisuus on erityisen suuri rahoituksen, markkinoinnin ja hallinnon opetuksessa ja tutkimuksessa.

Kansantaloustieteen laitoksella on tapahtumassa sukupolvenvaihdos, jonka myötä opetusta ja tutkimusta on alettu suunnata uusille urille. Kansantaloustieteen opetuksessa painottuu

teorian peruskurssien merkitys, koska ilman niitä ei ole mahdollista perehtyä erityisalojenkaan ongelmiin. Teorian peruskursseja opetetaan kaikissa maissa kolmella tasolla, eikä kauppakorkeakoulu ole poikkeus. Tämä sitoo luonnollisesti suuren osan laitoksen voimavaroista.

Teorian peruskursseilla samoin kuin erikoiskursseilla, joita on kyetty järjestämään resursseihin nähden melko paljon, on kuitenkin suuntauduttu nimenomaan kauppakorkeakoulun kannalta keskeisten aiheiden opetukseen. Tätä kautta laitos pyrkii luomaan itselleen omaa identiteettiä samalla kun tutkimuskin yhä enemmän tukee uuden identiteetin luomista.

Sukupolvenvaihdoksen ja peruskurssien vaatimien resurssien vuoksi opetuksessa ei ole voitu toistaiseksi kokeilla kovin uusia menetelmiä. Kokeiluja on rajoittanut myös keskeinen kysymys, miten opiskelijat voitaisiin perehdyttää empiiriseen työhön varsinaisten ekonometrian kurssien ulkopuolella. Tätä kehitystyötä on haitannut tietopankkiyhteyksien puute, mikä nyt on korjautumassa.

Kansantaloustieteen laitoksen tutkimus on keskittynyt kansainvälisen talouden ja pienen avotalouden ongelmien, rahoituksen, ympäristötaloustieteen ja makrotaloudellisten ongelmien tutkimukseen. Yksittäisiä projekteja ovat suorien sijoitusten määrätymisen selvittäminen, raha-alueiden ominaisuuksien tutkiminen, yritysten rahoitusrakenteen ja osakekursien määrätymistä koskevat tutkimukset sekä Suomen palkkatason

määräytymistä että poliittisten virkainimistysten taloudellisia vaikutuksia koskevat tutkimukset.

Kansantaloustieteen laitoksella on jo pitkät perinteet jatko-opiskelun tukemisessa. Tämä on näkynyt myös tutkintojen määrässä: vuonna 1990 laitoksella valmistui neljä lisensiaattitutkimusta. Laitos on osallistunut aktiivisesti kansantaloustieteen valtakunnallisen jatkokoulutusohjelman (KAVA) perustamiseen ja ylläpitoon. Kaikilta laitoksen jatko-opiskelijoilta edellytetään osallistumista KAVA:aan. Jatko-opiskelun aktiivinen tukeminen on osaltaan pitänyt yllä vilkasta tutkimustoimintaa myös laitoksen sisällä.

Laitoksen omaa tutkimustyötä ja yhteistyötä eri tutkijoiden välillä aiotaan lisätä laitokselle suunnitellun yhteisen projektin puitteissa. Laitoksen tutkijoilla on ollut varsin paljon yhteistyötä muiden korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa, ja erityisen näkyvää tämä on ollut ympäristöongelmien ja suorien sijoitusten tutkimuksessa. Heillä on ollut myös kansainvälistä yhteistyötä ja laitoksen aktiivinen tutkimustoiminta on näkynyt esimerkiksi osallistumisena kaikkiin keskeisiin kansainvälisiin kokouksiin.

Kansantaloustiedettä opiskellaan pääaineena sekä kansainvälisten toimintojen että kansantaloustieteen suuntautumisvaihtoehdoissa. Vuonna 1990 laitoksella valmistui 25 pro gradu -tutkielmaa. Tutkintojen määrä on näin jäänyt hieman alle tavoitteiden. Kiinnostus kansantaloustiedettä kohtaan on viime vuosina selvästi kasvanut; kansainvälisten toimintojen suuntau-

Tutkimuksen ja opetuksen laitokset

tumisvaihtoehtoon on jouduttu karsimaan opiskelijoita ja kansantaloustieteen suuntautumisvaihtoehdon kiintiökin on täynnä.

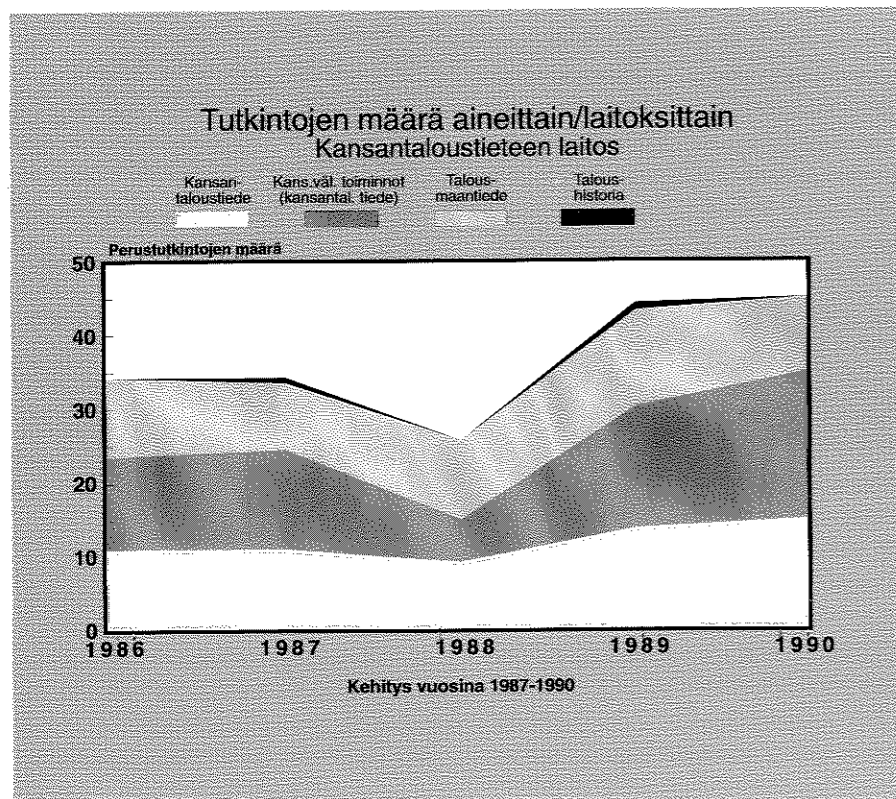
Talousmaantiede

Talousmaantiede antaa valmiuksia taloutta koskevien päätösten vaikutusten ja niiden alueellisten yhteyksien ymmärtämiseen. Opiskelijoille välitetään jäsentynyt käsitys yrityksen ja kansantalouden toimintaympäristöstä kotimaassa ja koko maailmassa siten, että he voivat toimia vastuullisissa ja luovissa tehtävissä yrityksissä ja muissa organisaatioissa.

Tärkeällä sijalla on alueiden ja maiden tuntemus kulttuurin, politiikan ja talouden sekä kaupan suhteen. Erityinen paino annetaan maapallon suurmarkkina-alueille. Laitoksella luodaan valmiuksia aluerakenteen tilan ja kehittymisen analysointiin ajatellen toimipisteen sijoittamista, markkinointia ja yhdyskuntasuunnittelua.

Edellä kuvattuihin tavoitteisiin pyritään erimuotoisin opetustapahtumin: harjoituksin, raportteja laatimalla, suorittamalla ekskursioita kotimaassa ja ulkomailla sekä tavanomaisella luento-opetuksella ja kirjallisuutta lukemalla.

Erityisen suuresti on panostettu Tyynenmeren Pacific Rim -vyöhykkeen taloudellisen kasvun tuntemukseen ja kaupallisten mahdollisuuksien kartoittamiseen. Kuluneen vuoden kurssi luo pohjaa Tyynenmeren alueelle suoritettavaa toista ekskursiota varten, jo-

ka on tarkoitus toteuttaa tulevana vuonna yhdistämällä siihen elinkeinoelämää välittömästi palvelevaa tutkimusta. Tyynenmeren alueesta onkin jo muodostunut Helsingin kauppakorkeakoulun talousmaantieteen vahvuusalue. Sen lisäksi Eurooppa on ollut pitkään keskeinen opetuskohde, johon liittyy opetustoimintaa ollaan voimakkaasti uudistamassa.

Tutkimusta ja opetusta palvelevan alueellisen tietojärjestelmän, GIS-järjestelmän rakentaminen on aloitettu kun käyttöön saatiin ensimmäisenä Suomen korkeakouluista täydellinen GIS-ohjelmisto. Sen ensimmäinen sovelluskohde on toimeksiantona suoritettava Pääkaupunkiseudun kauppakeskustutkimus. Aluetaloudellinen rakenneanalyysi onkin vanhastaan talousmaantieteen vahvuuksia. Alueellinen tietojärjestelmä avaa tämän lisäksi mahdollisuudet vaihtoehtoisten sijaintimallien vertailuun, verkostojen optimointiin ja päätöksentekijöiden omien arvojen kykemisen monitavoitteiseen päätöksentekoon.

Muita merkittäviä tutkimusaiheita ovat olleet Uudenmaan kehittämiseen tähtäävät yrittäjyystutkimukset sekä tutkimukset liikeyritysten johtamisstrategian soveltamiseksi kunnan kehittämiseen. Kauppa- ja teollisuusministeriön toimeksiannosta, yhdessä eräiden Helsingin yliopiston ja ulkoasiainministeriön edustajien kanssa tehtiin toteutettavuustutkimus organisaation perustamiseksi maamme ulkomaankaupan tiedontarpeen tyydyttämiseksi Itä-Aasian alueelta. Hanke kytkeytyy edellä mainittuun Pacific Rim -projektiin.

24

Talousmaantieteessä on edustettuna maan johtava asiantuntemus matkailun ja vapaa-ajan toimintojen tutkimuksessa ja opetuksessa. Laitoksessa on tehty lukuisia matkailututkimuksia ja opetusta on annettu useissa maamme koulutuslaitoksissa.

Talousmaantieteeseen otetaan vuosittain keskimäärin 15 opiskelijaa, ja perustutkinnon valmistumisaika on runsaat neljä vuotta. Näin arvioiden tuottavuustavoitteeseen on päästy, opintojen keskeytyminenkin on vähäisempää kuin muissa aineissa. Työelämässä talousmaantiedettä opiskelleet ovat sijoittuneet yritysten ja julkisen sektorin monipuolisiin tehtäviin, ei vähiten ulkomaisiin operaatioihin. Aktiivisia lissensiaattitutkintoon tähtäviä jatko-tutkinnon opiskelijoita on yksitoista. Opiskelu tapahtuu työn ohessa työelämäkokemuksen ja tieteellisen informaation hedelmällisessä vuorovaikutuksessa.

Korkeakoulussa toteutettavan työvelvollisuuskokeilun ansiosta on toteutettu opetustilanteita, joihin useampi opettaja osallistuu samanaikaisesti. Kokemukset ovat erittäin hyvät ja opiskelijat ovat ottaneet toiminnan hyvin myönteisesti. Työvelvollisuuskokeilu on niin ikään antanut mahdollisuuden kohdentaa lehtorin työpanos pääosin opetuksen kehittämiseen. Yksin ja pienryhmissä tehtävät harjoitustyöt neljän seinän sisällä ja kentällä ovat mahdollisia kyseisen kehittelytyön tuloksena; atk:ta käytetään niissä runsaasti hyväksi.

Taloushistoria

Taloushistoria on perusuonteeltaan syntetisoiva tiede. Se soveltaa muun muassa kansantaloustieteen ja liiketaloustieteiden teorioita ja malleja historialliseen ja siis samalla empiiriseen aineistoon. Tällöin keskitytään kansantalouden mikrotasolla muun muassa yritysten ja vastaavien organisaatioiden sekä makrotasolla yleisen taloudellisen kasvun edellytysten historiallisten ulottuvuuksien tarkasteluun.

Mukaan tulee väistämättä myös sosiaalisten ja erilaisten institutionaalisten tekijöiden tutkiminen. Koska teollistumista voi pitää nyky-yhteiskuntien synnyn suurena taustamuuttujana, koskee opetus ja tutkimus pääasiassa viime vuosisataa.

Tutkimuksessa on keskitytty kasvututkimuksen täydentämiseen sekä lähitaloushistoriallisen muutoksen selvittämiseen.

Oikeus- ja sosiaalitieteiden laitos

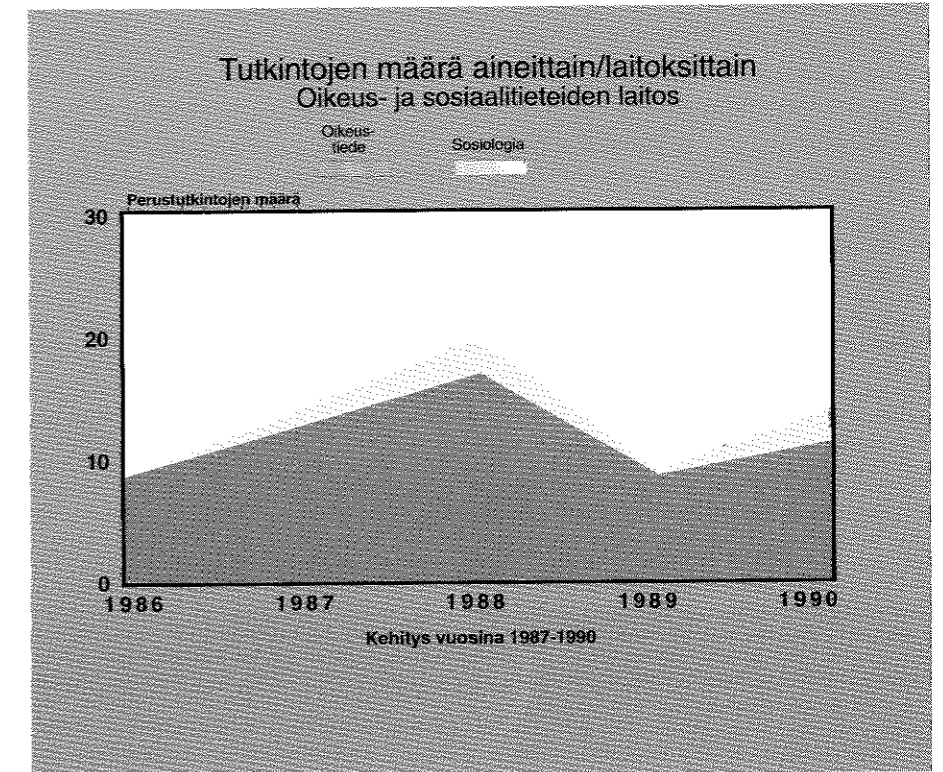
Oikeustiede
Sosiologia
Valtio-oppi

Oikeustiede

Ekonomiin on tunnettava yritystoimintaan liittyviä oikeudellisia kysymyksiä, sillä talouselämää säätelevän normiston merkitys kasvaa jatkuvasti. Oikeustieteen opinnoissa annetaan ensin perustiedot Suomen oikeusjärjestelmästä. Ainetta pidemmälle opiskelevat perehtyvät yksityiskohtaisesti yritystoiminnan oikeussäännöksiin. Pääaineopiskelijat valitsevat jonkin kolmesta painotusalueesta: sopimus- ja markkinointioikeus, yhtiö- ja työoikeus tai vero-oikeus.

Talouselämää säätelevät normit muuttuvat nykyään nopeasti. Tästä syystä oikeustieteen opetusta on uudistettu ja alan tutkimus on monilta osin uusien haasteiden edessä.

Meneillään oleva verouudistus on lisännyt työ määrää sekä opetuksen että tutkimuksen alueilla. Opetus on sopeutettu uusien verosäännösten mukaiseksi ja oppimateriaalia on jatkuvasti uudistettu. Vero-oikeuden kansainväliset elementit ovat olleet runsaasti esillä jo senkin vuoksi, että verotuksen uudistaminen on läheisesti liittynyt kansainväliseen muutosprosessiin. Yksityisoikeuden opetuksen ja

tutkimuksen keskeisimmät alueet ovat yhtiöoikeus ja sopimusoikeus. Oikeustiedettä pääaineena lukevien opiskelijoiden valmistumismäärä oli 10 ja se ylitti asetetun tavoitteen. Oikeustiede on toiseksi suosituin sivuaine kauppakorkeakoulussa. Aineen suosion taustalla lieene käytännönläheisyys.

Vuosi 1990 on ollut tiiviin tutkimustyön vuosi. Laitoksen vakinaisista tutkijoista kolme on saanut väitöskirjansa viimeistelyvaiheeseen. Näistä tutkimuksista kaksi sijoittuu vero-oikeuden ja yksi yksityisoikeuden alueelle. Marraskuussa hyväksyttiin KTM Ti-

mo Matikkalan erinomainen vero-oikeudellinen lissensiaattityö "Yhtymäverotuksen malleista". Professori Heikki Niskakankaan julkaisut ovat liittyneet uudistuvaan ja kansainvälistyvään yritysverotukseen, professori Kyläkallion tutkimukset taas osakeyhtiöihin ja asunto-osakeyhtiöihin.

Sosiologia

Taloudellisen toiminnan yhteiskunnallinen ympäristö muuttuu nopeasti. Kansainvälinen järjestelmä, yhteis-

25

Tutkimuksen ja opetuksen laitokset

kunnan instituutiot, ihmisten elämäntavat ja arvot ovat muutostilassa. Helsingin kauppakorkeakoulussa opetettava taloudellinen sosiologia, jotka tutkii taloudellisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta, tarjoaa ekonomipiskelijälle edellytyksiä ymmärtää ja orientoitua muuttuvassa yhteiskunnassa.

Sosiologian opetuksen painopistealueita ovat taloussosiologia sekä työn ja kulutuksen sosiologia. Sosiologia on vahvasti tutkimuspainotteinen oppiaine ja sosiaalitieteelliset tutkimusmenetelmät, kuten kysely- ja haastattelututkimusten tekeminen ja tällaisten tutkimusaineistojen analyysi muodostavat toisen painopistealueen.

Viime vuosina on työvelvollisuuskokeilun mahdollistamana vähennetty luentomuotoista opetusta ja vastaavasti lisätty opiskelijoiden itsenäistä kirjoittamista ja harjoittelua. Sosiologian opettajat ovat käyttäneet aikaansa myös oppimateriaalin valmistamiseen, muun muassa atk-avusteisen opetuksen kehittämiseen. Sosiologian opetusta on myös pyritty integroimaan muiden oppiaineiden opetukseen, erityisesti markkinointiin ja jatkokoulutusohjelmaan.

Sosiologisen tutkimuksen kohteina ovat viime vuosina olleet hyvinvointitutkimus, erityisesti julkisen vallan merkitys hyvinvoinnin tuottajana ja jakajana. Tutkimus on ollut luonteeltaan eri maita vertailevaa, jossa Suomea on tarkasteltu kansainvälisten vertailujen taustaa vasten ja tätä tutkimusta on tehty yhteistyössä erityisesti muissa pohjoismaissa toimivien tutki-

joiden kanssa. Toinen painopistealue on ollut työelämää koskeva tutkimus. Uutena juontena tässä tutkimuksessa on perheen ja työn yhteensovittamiseen liittyvät ongelmat, joita tarkastellaan miesten ja naisten erojen näkökulmasta. Laitoksella on myös tekeillä palvelututkimus, jossa selvitetään vähittäiskaupan aukioloaikojen sääntelyn yhteiskunnallista merkitystä. Tutkimusten tuloksia on julkaistu kansainvälisissä ja suomalaisissa tieteelli-

Menetelmätieteiden laitos

*Filosofia
Talousmatematiikka
Tilastotiede*

Menetelmätieteet kauppakorkeakoulussa ovat eräänlaista liiketaloustieteen anatomiaa. Niiden tarkoituksena on tarjota paitsi liike- ja kansantaloudellisten ilmiöiden käsittelyyn soveltuvia menetelmien käyttötaitoja, myös yleisiä valmiuksia systemaattiseen ja täsmälliseen ajatteluun.

Menetelmätieteiden laitos vastaa kaikkien perustutkinnon opiskelijoiden menetelmällisestä yleissivistyksestä eli talousmatematiikan, tilastotieteen ja filosofian peruskäsitteiden, ajattelutapojen sekä taloustieteissä sovellettavien menetelmien opetuksesta. Opetus painottuu kauppakorkeakoulun erityisalueiden – johtaminen, yrityksen toiminta, toimintaympäristö sekä yri-

sessä julkaisuissa.

Valtio-oppi

Valtio-opin opetuksen yleisenä tavoitteena kauppakorkeakoulussa on vahvistaa ja ajantasaistaa tulevien ekonomien tietämystä Suomen poliittisesta järjestelmästä ja kansainvälisistä poliittisista muutoksista.

tyksen ja yhteiskunnan yhteydet – tarpeisiin.

Menetelmätieteiden laitos on aktiivisesti vaikuttanut myös kansainvälisissä tiedeyhteisöissä toimimalla muun muassa tieteellisten aikakauskirjojen toimittajina, tieteellisten julkaisuiden arvioitsijoina, ohjelmatoimikuntien jäseninä sekä pitämällä useita konferenssiesitelmää. Huomattavin tunnustus tutkimustoiminnan tuloksellisuudesta oli Las Vegasissa pidetyn 2000 osallistujaa käsittävän TIMS/ORSA konferenssin kutsuttuna esitelmöitsijänä toimiminen aiheesta ”*Multiple Criteria Decision Support*”, monitavoitteisen päätöksenteon tuki.

Menetelmätieteiden laitos käyttää resursseja myös tutkielma- ja jatko-opintovaiheessa olevien opiskelijoiden opastamiseen. Lisäksi laitoksella toimii vakiintuneet toimintamuodot saanut tilastollisten menetelmien käytön

opastus. Näiden toimintamuotojen lisäksi laitoksen henkilökunta on jatkanut tutkielma- ja jatko-opinnäytetöiden ohjaamista. Kuluneena vuonna valmistui kaksi tutkielmaa, yksi lisen-siaattityö ja väitöskirja.

Menetelmätieteiden laitoksen tutkimustoiminnan tarkoituksena on kehittää johtamiseen, liiketoimintaan ja kansantalouden analysointiin soveltuvia menetelmiä, joita sovelletaan erilaisiin käytännön ongelmiin. Perimmäisenä tarkoituksena on auttaa mallintamaan reaali maailmaa ja täten parantaa käytännön liiketoiminnassa tarvittavia taitoja.

Tutkimustoiminta on myös ollut hyvin aktiivista. Kuluneen vuoden aikana laitoksen henkilökunta on julkaisut seitsemän artikkelia kansainvälisissä referoiduissa tieteellisissä aikakauskirjoissa, neljä kirja-artikkelia, yhden kirjan, kaksi artikkelia konferenssien kokoelmateoksissa sekä seitsemän työpaperia.

Talousmatematiikka ja tilastotiede

Talousmatematiikka ja tilastotiede pääaineena tarjoavat haastavan mahdollisuuden perehtyä siihen matemaattiseen välineistöön, jota käytetään useiden liiketaloudellisten teorioiden esittämiseen ja sovelletaan liiketaloudellisessa tutkimuksessa.

Tutkimus on hyvin laaja-alaista. Tutkimuskohteita ovat muun muassa ma-

temaattisten menetelmien kehittäminen ja soveltaminen taloudelliseen tasapaino-ongelmaan, stokastiikka sovelluksena erityisesti Monte Carlo -simulointi, stokastisen kontrolliteorian soveltaminen kansantaloustieteen ja rahoituksen ongelmiin sekä monitavoitteisten päätösongelmien tutkiminen ja apuvälineiden kehittäminen näiden käsittelyyn.

Monet tutkimusprojektit ovat kansallisia ja kansainvälisiä yhteistyöprojekteja. Kansainvälisinä yhteistyökumppaneina ovat muun muassa Itävallassa toimiva kansainvälinen systeemitutkimuslaitos International Institute of Applied System Analysis (IIASA), Moskovassa johtamisongelmia tutkivat laitokset International Research Institute of Management Sciences (MNIIPU) ja All Union Institute for Systems Studies (VNIISI), Bulgariassa Institute of Informatics sekä useissa yhdysvaltalaisissa yliopistoissa toimivat tutkijat.

Erityisen maininnan ansaitsee menetelmätieteiden laitokselle 1989 perustettu tilastolaboratorio, joka on mahdollistanut atk:n käytön lisäämisen opetuksessa. Lukuvuonna 1990 otettiin käyttöön uutena opetusmuotona tietokoneavusteiseen opetukseen perustuva, laitoksella suunniteltu atk-ohjelmisto, jota kokeiltiin menestyksellisesti ensimmäistä kertaa tilastotieteen jatkokurssin opetukseen. Opetusohjelmisto on saanut myönteisen vastaanoton uudenaikaisena tilastotieteen opetustapana myös muissa korkeakouluissa ja yliopistoissa. Uudenlaisesta atk:hon perustuvasta opetustavasta saatujen myönteisten kokemus-

Tutkimuksen ja opetuksen laitokset

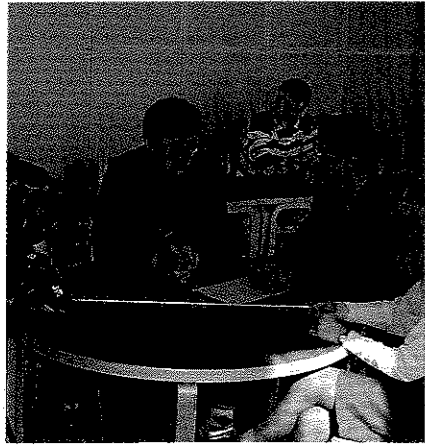
ten seurauksena laitos tulee edelleen panostamaan voimavaroja atk-pohjaisen perusopetuksen kehittämiseen. Kehittämistyön yhtenä tavoitteena on parantaa opiskelijoiden mahdollisuuksia käyttää atk:ta hyväkseen erityisesti menetelmiä hyödyntävässä opiskelussa.

Toisena uutena keskeisenä opetuksen osa-alueena laitoksella on kohdennettu voimavaroja opiskelijoiden modernin rahoitusteorian menetelmällisiä valmiuksia parantavan perusopetuksen kehittämiseen. Jatkossa laitoksella tullaan kohdentamaan voimavaroja rahoitukselle tyypillisten riskien ja epävarmuuden hallinnan menetelmällisen opetuksen lisäämiseen. Tämän tyyppisessä opetuksessa voidaan hyödyntää menetelmätieteiden laitoksella olevaa asiantuntemusta.

Filosofia

Filosofian opetuksessa on onnistuttu toteuttamaan useita tavoitteita: opetuksen liittäminen opettajien omaan tutkimukseen sekä yhteistyö muiden opettajien kanssa. Tämä on toisaalta mahdollistanut filosofian nivomisen aikaisempaa syvällisemmin substanssikysymyksiin. Toisaalta painopiste on siirtynyt teorian opettamisesta sekä opiskelussa että työelämässä tarvittavien kommunikaatio- ja arviointitaitojen harjaantumiseen. Opettajan työstä huomattava osa on opiskelijoiden kirjallisten töiden ja suullisen esityksen henkilökohtaista ohjausta.

Tutkimuksen ja opetuksen laitokset

Filosofian opetuksessa on kokeiltu uudenlaisia opetusmuotoja useissa opintokurssissa. Kurssi Tieteenfilosofian perusteet: kriittinen ajattelu toteutettiin ensimmäistä kertaa intensiivikursina kesäopetuksen yhteydessä. Uutta oli myös opiskelijoiden toimiminen opettajina: kurssin vetäjän ohjaamana kukin valmisteli sekä teoreettisen että soveltavan opetuspaketin yhdessä parin kanssa. Opetuskokeiluna toteutettiin lisäksi yhteistyönä suomen kielen ja viestinnän opettajan kanssa puhutaidon kurssi.

Useat filosofian tutkimusprojektit ovat yhteistyöprojekteja muiden laitosten tutkijoiden kanssa. Vuonna 1990 toimintaan kuului muun muassa tutkimusprojekti yhdessä kielten laitoksen tutkijan kanssa. Projektin tavoitteena oli kehittää menetelmiä väitelyn analysoimiseksi. Tutkimuksen tuloksia on tarkoitus soveltaa edelleen opetuksessa mahdollisimman monipuolisesti.

Kielten laitos

arabia	ranska
englanti	ruotsi
espanja	saksa
italia	suomi
japani	venäjä
kiina	viro
portugali	

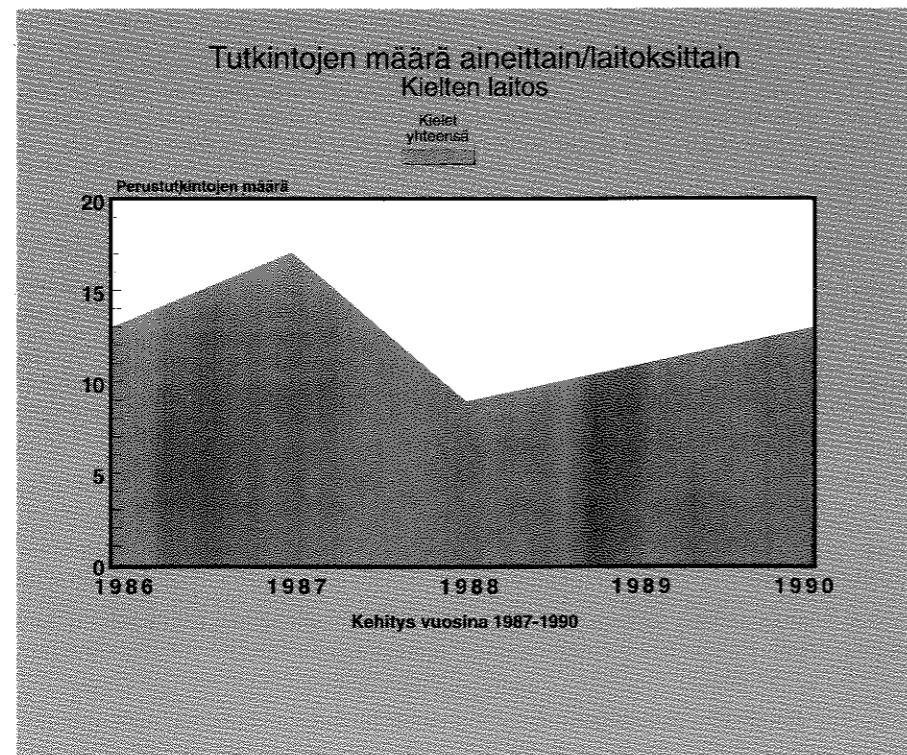
ruotsin kielen opintojen lisäksi vähintään kahden vieraan kielen opintoja. Ruotsin kielessä lyhyen kielen suoritus vastaa valtion virkamiehiltä vaadittavaa kielitutkintoa.

Kielten opetus Helsingin kauppakorkeakoulussa keskittyy erityiskielen opintoihin: opetuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille sellaisia valmiuksia, joita tarvitaan kansainvälisen talouselämän viestintätilanteissa. Oleellinen osa opiskelua on tutustuminen kyseisen kielialueen talouselämään, instituutioihin ja kulttuuriin.

Laitoksella annetaan opetusta 13 kie-

Kotimaiset ja vieraat kielet

Kielten laitos vastaa kaikille korkeakoulun opiskelijoille annettavasta kotimaisten ja vieraiden kielten opetuksesta. Ekonomian tutkintoon kuuluu

Tutkimuksen ja opetuksen laitokset

lessä. Pääaineena voi opiskella suomea, ruotsia, saksaa, englantia, ranskaa ja venäjää. Kielten opetus on laaja-alaista ja ulottuu alkeisopetuksesta tutkielmatasolle, mikä sinänsä asettaa opettajakunnalle varsin suuria haasteita.

Kielten laitos eroaa Helsingin kauppakorkeakoulun muista laitoksista siinä, että sen tuloksia ei voi mitata suoritettujen loppututkintojen perusteella. Kielten laitoksella on pääaineopiskelijoita suhteellisen vähän verrattuna muihin laitoksiin. Niinpä tulokset kertyvät esimerkiksi suoritettujen opintoviikkojen määristä.

Kuluneena vuonna erityisesti saksan ja ranskan opiskelijoiden lukumäärä on kasvanut heijastellen kansainvälisiä poliittisia tapahtumia. Suoritettujen opintoviikot ovat saksassa kasvaneet vuoden 1988 1423:sta vuoden 1990 2176:een. Ranskassa vastaavat luvut ovat 1231 ja 1910. Espanjan suosio on lisääntynyt merkittävästi siten, että kun vuonna 1988 opintoviikkoja suoritettiin 181, vuoden 1990 opintoviikkojen määrä on 365.

Kielten opetuksessa etsitään jatkuvasti uusia työtapoja ja hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kaikkia uusia opetusvälineitä sekä pyritään kehittämään yhteistyötä eri laitosten välillä – esimerkiksi liiketaloustieteiden opiskelijat kirjoittavat tutkielmia vieraalla kielellä, lähinnä englanniksi, ja saavat myös vieraan kielen opettajan ohjausta tässä työssä.

Eri kielissä on pidetty integroituja kurseja. Näitä ovat järjestäneet muun

muassa saksa ja englantia sekä suomi ja englantia. Tietokoneavusteista kielenopetusta on kehitetty erityisesti englannissa, jossa on kokeiltu hypertekstiohjelman soveltamista kielenopetukseen.

Syksyllä 1990 toteutettiin maassamme ensimmäistä kertaa Icons-projekti (International Communication and Negotiation Simulation), jossa osallistuttiin tietokoneitse Marylandin yliopiston järjestämään kansainväliseen neuvottelusimulaatioon. Muina osapuolina oli lähinnä yhdysvaltalaisen korkeakoulujen opiskelijoita sekä ryhmä Saksasta ja Kanadasta.

Kielten laitos on järjestänyt opettajakunnalle jatkokoulutustilaisuuksia, joihin myös Svenska handelshögskolanin kielten opettajat ovat osallistuneet – viimeisin oli joulukuussa järjestetty Puhutun päivä, jolloin laitoksen tutkijat ja lehtorit esittelivät tutkimuksiaan ja toimintaansa. Yhteistyössä Ranskan suurlähetystön ja Korkeakoulujen kielikeskuksen kanssa järjestettiin syyskuussa jatkokoulutusseminaari yliopistojen ja korkeakoulujen ranskan kielen opettajille.

Syksyllä 1990 hyväksyttiin laitoksen tutkimuspoliittinen ohjelma, jonka mukaan kielten laitoksen tutkimuspoliittisena tavoitteena on edistää talousviestinnän tutkimusta ja siten syventää tietämystä talouselämän erikoiskielen luonteesta ja ilmenemismuodoista. Erityistavoitteena on tuottaa kielitieteellistä tutkimusta, joka hyödyttää ja tukee Helsingin kauppakorkeakoulun opetusta, talouselämää ja soveltavan

kielitieteen tutkimusta. Näin saadaan aikaan sellaista vuorovaikutusta opetuksen ja tutkimuksen välillä, joka kielenopetuksessa on yliopisto- ja korkeakoulutasolla elintärkeää.

Kansainväliset yhteydet ovat vuoden aikana laajentuneet ja esimerkiksi tietokoneavusteinen kielenopetus on saanut kansainvälistä huomiota osakseen, vierailijoita on käynyt tähän toimintaan tutustumassa muun muassa Ruotsista ja Virosta.

Kevätlukukaudella 1990 laitoksen ranskan kielen lehtorit jatkoivat yhteistyössä Svenska handelshögskolanin lehtoreitten kanssa Poitiers'n yliopiston vuonna 1988 aloittaman interaktiivisen tietokone-video -projektin kehittämistä. Poitiers'n yliopiston Suomeen lähettämä edustaja osallistui tähän työhön ja koko projektin on määrä valmistua keväällä 1991.

Meneillään oleva työvelvollisuuskokeilu on tehnyt mahdolliseksi sen, että opettajat pystyvät entistä paremmin suunnittelemaan oman työnsä ja opinto- sekä kongressitilaisuudet niin kotimaassa kuin ulkomailla. Kielten lehtorit ovat myös monipuolistaneet opetusta erilaisin metodologisin keinoin. Pari-, pienryhmä- sekä projektityöskentelyä on lisätty, samoin videon käyttöä. On kuitenkin huomattava, että kielen opiskelussa opettajan ja opiskelijan vuorovaikutus on oleellista.

Julkaisu toiminnasta mainittakoon joulukuussa 1990 ilmestyneet rahoitustoiminnan sanakirjat: suomi-englanti-suomi ja suomi-ruotsi-suomi.

Perustutkimuksen laitos

Helsingin kauppakorkeakoulun perustutkimuksen laitos on maamme ensimmäinen tutkimusyksikkö, joka on keskittynyt liiketaloustieteelliseen ja muuhun taloustieteelliseen tutkimukseen, erityisesti lisensiaatin ja tohtorin tutkintoon tähtääviin opinnäytetutkimuksiin. 25 toimintavuotensa aikana se on tarjonnut tutkimusassistentuurien ja tutkimusapurahojen muodossa mahdollisuuden täyspäiväiseen tutkimukseen ja jatko-opiskeluun kaikkiaan 75 tutkijalle. Näistä 42 on suorittanut tohtorin tutkinnon ja 22 lisensiaatin tutkinnon.

Laitoksen keskeinen asema korkeakoulun tutkijankoulutuksessa vahvistui entisestään, kun laitokselle saatiin vuonna 1990 uudet professorin ja erikoistutkijan virat ja kun myös jatkokoulutusohjelman sihteeri, korkeakoulun tutkimussihteeri siirtyi laitokselle. Perustutkimuksen laitoksen johtaja toimii myös jatkokoulutusohjelman johtajana.

Toimintavuosi 1990 oli tutkimuksen kannalta erittäin tuloksellinen. Kolmivuotisten tutkimusassistentuurien haltijoista kolme vaihtui vuoden puolivälissä ja kaksi tutkimusassistenttia siirtyi vieraileviksi tohtoriopiskelijoiksi London School of Economicsiin ja Oxfordin yliopistoon. Täten laitoksella on ollut vuoden aikana normaalia enemmän tutkijoita, 13 tutkimusassistenttia ja 2 apurahatutkijaa. Laitoksen tutkijoilta valmistui yksi tohtorin ja neljä lisensiaatin tutkintoa. Lisäksi hyväksyttiin neljä lisensiaatintutkimusta. Perustutkimuksen laitoksen tavoite, kolme jatkotutkintojen opinnäytetöitä, täyttyi ja laitoksen voidaan siten

katsoa hyvin saavuttaneen tavoitteensa. Laitoksen tutkijoiden opinnäytetöitä ja tutkimustuloksia esitellään tässä toimintakertomuksessa myös aineittain eri laitosten yhteydessä.

Opinnäytetöiden ohella laitoksen tutkijat julkaisivat yhteensä 11 tieteellistä artikkelia ja 7 työpaperia ja muuta tutkimusraporttia.

Laitoksen toimintaedellytykset parantuivat oleellisesti, kun laitos pääsi muuttamaan uusiin tiloihin. Kaikki laitoksen 15 tutkijaa ja virkamiestä muuttivat saman katon alle. Aiemmin laitos oli hajautettuna kolmeen eri rakennukseen.

Laitoksen tiloissa järjestetyt yhteiset seminaarit ja tilaisuudet ovat olleet antoisia ja edistäneet tutkimusilmapiiriä. Perinteeksi muodostunut internaattiseminaari järjestettiin syyskuussa Sannäsissa, jossa käytiin läpi tutkimuksia ja niihin liittyviä ongelmia sekä kaikkien tutkijoiden kokemia yhteisiä ongelmia tutkimusprosessin eri vaiheissa.

Tutkijat ovat yhteistyössä toisten korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa tutkimuskohteiden ja aihepiirien kautta. Lisäksi he ovat osallistuneet lukuisiin oman alansa seminaareihin, tutoreihin ja jatkokoulutuskursseille niin kotimaassa kuin ulkomailla.

Vuonna 1990 laitoksen tutkijoista huomattava osa työskenteli metsäteollisuuden liittyvien aihepiirien parissa, mutta aiheita oli toki monia muitakin:

- *Monitavoitteinen päätöksenteko ja päätöksenteon tukijärjestelmät* (Jyrki Wallenius)

- *Suomen metsäsektorin kehityksen tarkastelu differentiaalipelin avulla* (Margareta Soismaa ja Hannu Kivijärvi)
- *Suomen metsäteollisuus ja kilpailu vientimarkkinoilla* (Maija Halonen)
- *Institutionaalinen johtaminen metsätaloussektorissa MERA-kaudella* (Marja Korhonen)
- *Paperiteollisuuden kilpailukyky eri maissa* (Eero Artto, Jyrki Niskanen ja Virpi Virkkunen)
- *Pienyritysten kehityskaaret* (Antero Koskinen)
- *Saboteollisuusyrityksen tilan arvioiminen yrittäjän omien arviointien ja tilinpäätösinformaation avulla* (Ahti Lehtomaa)
- *Kabden vaihtoehtoisen kirjanpitojärjestelmän riski-informaatio osakkeemistajille* (Jyrki Niskanen)
- *Yrityksen rahoitusrakenne* (Kimmo Virolainen)
- *Kauppan liberalisointi kehitysmaissa* (Ritva Reinikka-Soininen)
- *Determinants of the differentiation advantage* (Irma Tikkanen)
- *Finding efficient solutions in interactive multiple objective linear programming* (Merja Halme)
- *Suomen ristikkäiskaupan determinantit* (Marja-Liisa Parjanne)
- *Osavuosikatsausten julkistamisen informaatioisältö* (Hannu Schadewitz)
- *Johtamisen tietojärjestelmien onnistuminen ja sen mittaaminen* (Heikki Suominen)
- *Johtamisen muutos valtionhallinnon organisaatiossa* (Pertti Tiittula)

4 Täydennyskoulutus

Täydennyskoulutuskeskus

Johtamiskoulutuskeskus

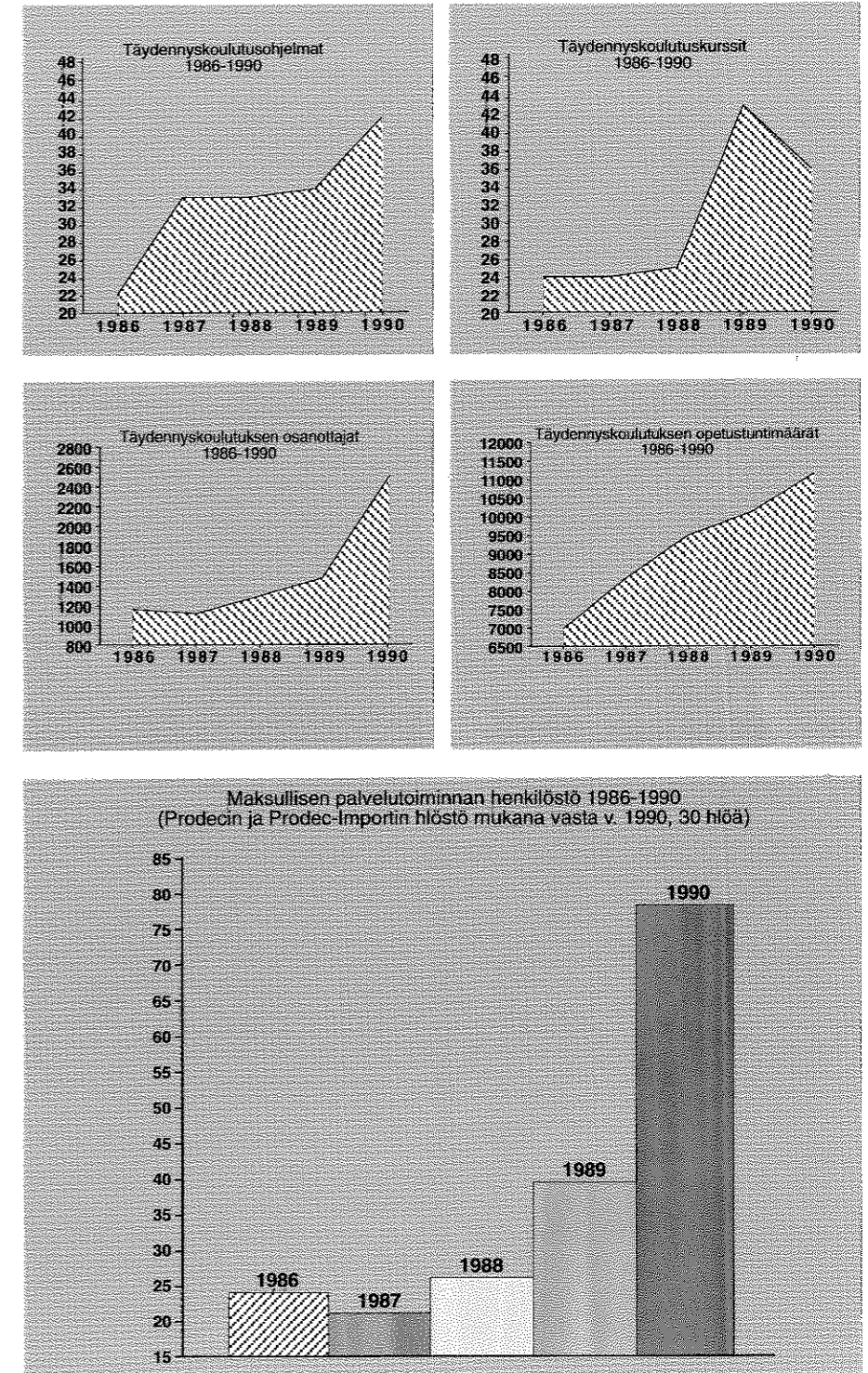
Helsingin kauppakorkeakoulun Täydennyskoulutuskeskus jakautuu kahteen osaan, Helsingissä toimivaan Johtamiskoulutuskeskukseen ja Mikkelisä toimivaan Pienyrityskeskukseen.

Johtamiskoulutuskeskus on erikoistunut tuottamaan laajoja liikkeenjohdollisia koulutusohjelmia. Pääpaino on liiketaloustieteissä ja muissa johtamiseen liittyvissä tieteissä.

Päätuote on Johtamiskoulutusohjelma JOKO, jonka 20-vuotisjuhlaa vietettiin kertomusvuonna. Ohjelma on suunnattu yritysälämän johtamistehtävissä toimiville, lähinnä akateemisen tutkinnon suorittaneille. Se on peruskoulutusta täydentävä johtamis- ja liiketaloustieteitä käsittävä täydennyskoulutusohjelma, jonka kesto on 500 opetustuntia. Muutaman viime vuoden sisällä keskuksessa on käynnistetty useita muitakin laajoja ohjelmia, joista monet on suunnattu tietyn alan esimiehille kuten pankki- ja vakuutussektorille tai julkisen hallinnon johdolle.

Pitkien ohjelmien kysyntä on edellisestä vuodesta jatkuvasti lisääntynyt. Yritykset ovat kiinnostuneita toimialakohtaisista erillisohjelmista, joita myös on pidetty. Niiden erityispiirre on ollut vahva liiketaloustieteellinen painotus ja ne ovat lisäksi sisältäneet opetusta tieteellisten välineiden käytömahdollisuuksista johtamistyössä.

Vuonna 1990 järjestettiin 23 ohjelmaa

ja neljä lyhyempää kurssia; opetustunteja kertyi 3900 ja kurssipäiviä 405. Osanottajia oli yhteensä 600. Opettajina on ollut korkeakoulun omia ja ulkopuolisia asiantuntijoita. Ulkomaisia asiantuntijoita on myös käytetty koulutus- ja suunnittelutyössä. Ulkomailla suoritettavia opinto-osuuksia on lisätty edellisvuodesta. Koulutusryhmät ovat vierailleet ulkomaisissa johtamiskoulutuskeskuksissa ja yliopistoissa. Euroopan yhdentymiseen liittyvät aiheet ovat kuuluneet kaikkiin ohjelmiin.

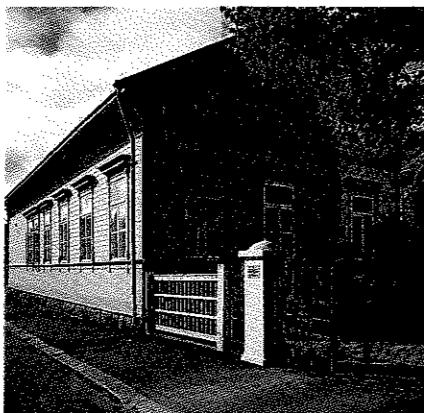
Pienyrityskeskus

Vuosi 1990 oli Mikkelissä sijaitsevan Helsingin kauppakorkeakoulun Pienyrityskeskuksen kymmenes toimintavuosi, joka huipentui lokakuussa pidettyyn kaksipäiväiseen Pienyrityksforumiin ja sen yhteydessä vietettyyn kymmenvuotisjuhlaan. Pienyrityksforumin keskeiset teemat olivat kasvu, kannattavuus ja kansainvälistyminen. Nämä teemat kuvaavat hyvin myös Pienyrityskeskuksen toiminnan kehittymistä.

Pienyrityskeskuksen toiminta-ajatus on vahvistaa yrittäjien ja pienten ja keskisuurten yritysten uusiutumista, lisätä yritystoiminnan valmiuksia ja tukea liiketoiminnan kehittämistä koulutuksen, tutkimuksen ja tietohuollon avulla.

Koulutustoiminnan perusajatus on jatkuvuus. Liikkeenjohdon koulutuksessa tämä portaittain etenevä ohjelmasarja koostuu liiketoiminnan perus-

tietoa antavasta Oma yritys -ohjelmasta, kokeneemmille yrittäjille tarkoitusta johtamiskoulutusohjelmasta Pk-JOKO:sta, Hallittu kasvu -ohjelmasta sekä täydennyskoulutusohjelmista. Ohjelmiin osallistui kertomusvuonna yhteensä lähes kaksi sataa henkilöä. Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yrittäjyysprojekti Genevessä valitsi Oma yritys -ohjelman esimerkiksi menestyksellistä yrittäjyyttä tukevasta koulutuksesta.

Pienyrityskeskus on lisännyt tuntuvasi kansainvälistymiskoulutustaan ja yhteistyötä ulkomaisten organisaatioiden kanssa. Mainittakoon esimerkkinä Pk-yritysten eurostrategiat 1992-ohjelmat, joiden viimeinen jakso pidetään Brysselissä, Kasvua viennistä -ohjelma, Pk-yritysten idänkauppaseminaari, valmisteltava kuuden maan yhteinen pk-yritysten kansainvälistymisen ohjelma ja neuvostoliittolaisten yritysjohtajien liikkeenjohdollinen koulutus Pienyrityskeskuksessa. Muita esimerkkejä kurssien ja seminaarien teemoista ovat tietotekniikka ja kouluttajakoulutus.

Pienyrityskeskuksen tutkimustoimin-

ta suuntautuu palvelututkimukseen. Tutkijoita rohkaistaan myös tieteellisen tutkimuksen tekemiseen, tähtäimessä lisensiaatin ja tohtorin tutkinto. Painoalueita ovat pienten ja keskisuurten yritysten liiketaloustieteellinen tutkimus, kansainvälistymisprosessit sekä alueellisen elinkeinopolitiikan ja siinä erityisesti uuden teknologian käyttöönoton tutkimus.

Kertomusvuonna valmistuivat muun muassa seuraavat tutkimushankkeet: Pienten ja keskisuurten yritysten sopeutuminen Euroopan yhdentymiseen, Maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan tuen vaikutukset sekä teknologiapolitiikan jatkoprojekti. Kertomusvuonna aloitettiin vähittäiskaupan tutkimusohjelma.

Tutkimustoiminnan kannalta oleellimmat yhteistyötahot ovat tutkimustoiminnan rahoittajat, joihin ovat kuuluneet kauppa- ja teollisuusministeriö, sisäministeriö, opetusministeriö, Itä-Suomen seutukaavaliitot, lääninhallitus ja kunnat.

Kansainvälisten suhteiden edistämiseksi keskuksen tutkijat ovat osallistuneet lukuisiin kansainvälisiin konferensseihin, usein esitelmöitsijöinä. Tutkijat osallistuvat lukuisiin kansainvälisiin tutkimushankkeisiin, joissa on mukana ulkomaisia yliopistoja.

Pienyrityksen tietohuollon sydän on kirjasto. Se käsittää 3500 julkaisun ohella sanoma- ja aikakauslehtiä, katsauksia ja raportteja. Pienyrityskeskuksen omassa julkaisusarjassa ilmestyi kertomusvuonna kuusi uutta nimikettä.

Kansainvälinen keskus

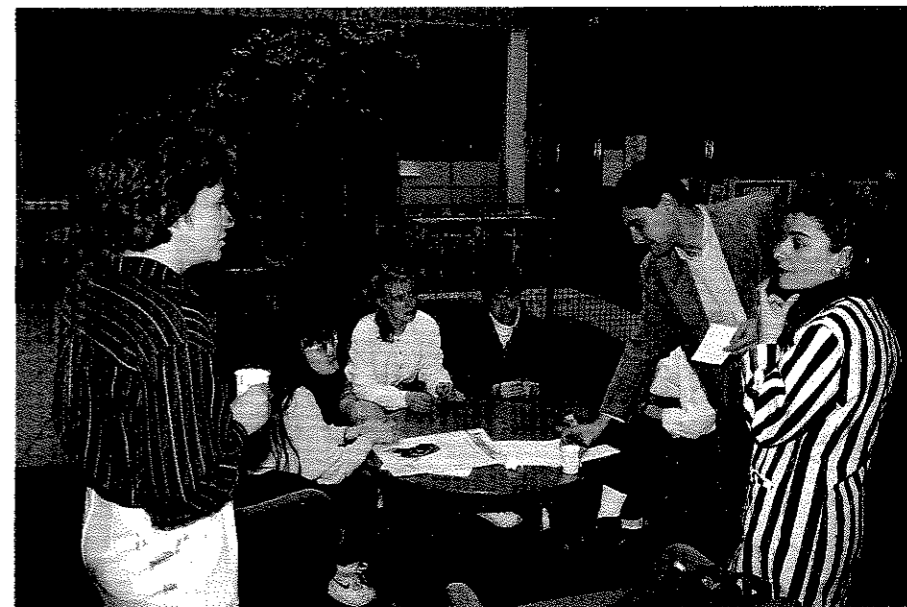
Kansainvälisen keskuksen tehtävänä on kehittää Helsingin kauppakorkeakoulun kansainvälisesti orientoitunutta tutkimus- ja opetustoimintaa sekä pyrkiä monipuoliseen yhteistyöhön koti- ja ulkomaisten korkeakoulujen ja laitosten kanssa.

Keskuksen päätehtävät ovat ulkomaisten opiskelupaikkojen hankkiminen ekonomintutkintoa opiskeleville ja kansainvälisten Master of Business Administration (MBA) - ja Bachelor of Business Administration (BBA) -täydennyskoulutusohjelmien toteuttaminen. Keskus huolehtii myös Suomeen tulevien vaihto-opiskelijoiden vastaanotosta ja asuntojen järjestämisestä.

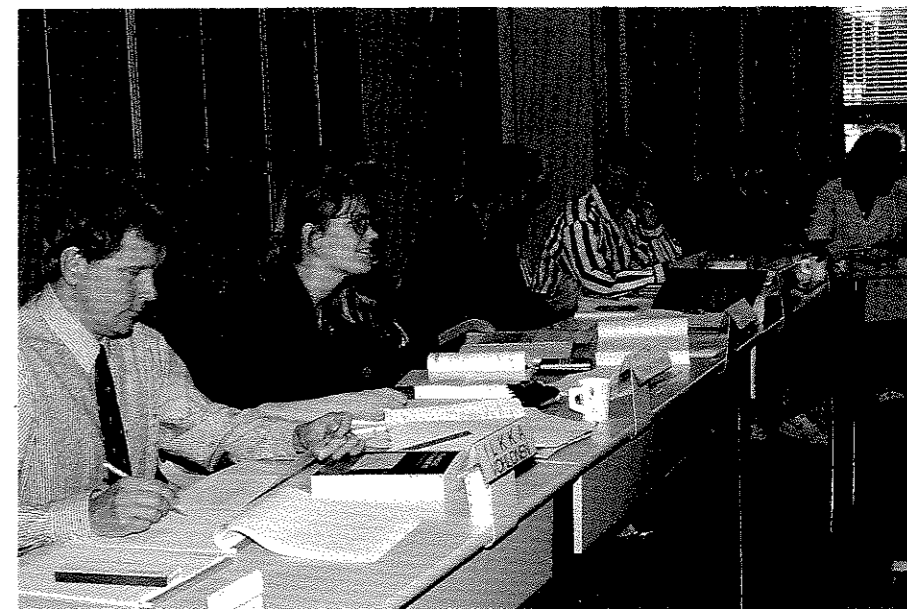
MBA-ohjelmaa on toteutettu vuodesta 1983. Vuoden 1989 syksyllä keskus käynnisti viisi lukukautta kestävä, Mikkelissä toteutettavan BBA-ohjelman, jonka laajuus vastaa kaupallisten aineiden osalta amerikkalaista bachelor-ohjelmaa.

Opiskelu ulkomailla

Vuoden 1990 aikana kansainvälinen keskus järjesti 112 ekonomiopiskelijalle opiskelupaikan ulkomaisesta korkeakoulusta. Kolmetoista ekonomiopiskelijaa siirtyi vuoden 1990 syyslukukaudella opiskelemaan Helsingin kauppakorkeakoulun ja University of South Carolinan kaksoistutkintoa. Tässä ohjelmassa opiskelevat voivat

Kansainvälinen keskus.

MBA-opiskelijoita luennolla.

tietyin edellytyksin suorittaa yhdessä vuodessa USC:n kaksivuotisen MBA-tutkinnon ja samalla ekonomintutkinnon korkeakoulussamme. Yli sadan opiskelijan lähettäminen vuosittain ulkomaille opiskelemaan tarkoittaa yli 25 prosenttia vuotuisesta ekonomiopiskelijoiden sisäänotosta ja vielä suurempaa prosenttiosuutta valmistuvista. Tämä ylittää lähes kolminkertaisesti Erasmus-ohjelman pitkän aikavälin tavoitteen, joka on 10 prosenttia ja jopa opetusministeriön tavoitteen 20 prosenttia sisäänotosta. Opiskelijat ovat menestyneet hyvin ulkomailla suoritetuissa opinnoissaan ja saaneet liittää nämä suoritukset tutkintoonsa Suomessa.

Kansainvälinen MBA-ohjelma

Master of Business Administration (MBA)-ohjelma on tarkoitettu jonkin korkeakoulututkinnon jo suorittaneille henkilöille, jotka muutamien työelämässä vietettyjen vuosien jälkeen haluavat valmistua liikkeenjohdollisiin tehtäviin. Ohjelma on kaksivuotinen ja opetuskieli on englanti. Opetusta antavat pääasiassa vierailevat ulkomaisten korkeakoulujen professorit, joita oli kertomusvuonna 43.

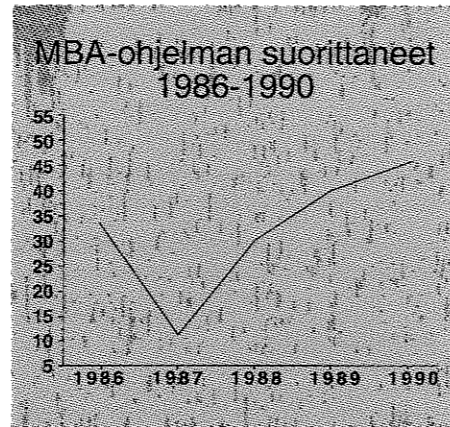
Helsingin kauppakorkeakoulun MBA-ohjelma on Suomen ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa täysipäiväisesti toteutettava kaksivuotinen MBA-ohjelma. Se on kansainvälisesti kilpailukykyinen ja arvostettu. Ohjelma on esitelty useissa kansainvälisistä MBA-ohjelmista kertovissa oppaissa ja se on

saanut arvioinneissa korkeat pisteet. Ohjelman korkeatasoinen kurssitarjonta takaa myös sen, että eri maiden korkeakoulut hyväksyvät opiskelijoidensa Helsingin kauppakorkeakoulun MBA-ohjelmassa suorittamat kurssit suoraan omaan tutkintoonsa.

Ohjelmassa opiskelijat perehdytetään yritysjohdon toimintakenttään – yrityksen sisäiseen ja ulkoiseen ympäristöön, yrityksen päätoimintoihin ja johdon työvälineisiin. Pääosa ohjelmasta keskittyy yrityksen kansainvälisiin toimintoihin kuten kansainväliseen markkinointiin, rahoitukseen ja laskentatoimeen. Kaksivuotisen ohjelman ensimmäiset puolitoista vuotta opiskellaan Suomessa. Viimeiseksi lukukaudeksi opiskelijat hakeutuvat johonkin ulkomaiseen MBA-ohjelmaan. Suomalaiset opiskelijat ovat menestyneet hyvin ulkomailla, jopa huipputasoinen kouluissa.

Kansainvälisen MBA-ohjelman seitsemäs vuosikurssi aloitti opintonsa vuoden 1990 alussa. Opiskelijoita kurssilla on 45, joista 22 naista ja 23 miestä. Osanottajien keski-ikä on ohjelmaan tullessa 30 vuotta ja työkokemusta on keskimäärin viisi vuotta. Yleisin perustutkinto ohjelman aloittavilla on kaupallinen tai tekninen korkeakoulututkinto.

Ohjelmaan osallistui kertomusvuonna myös 60 ulkomaista vaihto-opiskelijaa, joista useimmat opiskelivat ohjelmassa yhden lukukauden. MBA-kursien lisäksi he suorittivat myös englanninkielisiä ekonomiopinnojen kursseja. Helsingin kauppakorkeakoulussa suoritetuissa opinnoissaan he ovat me-

menestyneet erittäin hyvin.

MBA-ohjelman tavoite rahoituksen osalta on saada katettua kurssimaksut 35 prosenttia ja valtion tuella 65 prosenttia ohjelman välittömistä menoista Suomessa. Tarkoituksena on, että budjetoitu summa ja kustannukset ovat samansuuruiset. Silloin oletetaan valuuttakurssien pysyvän vakaina.

Kansainvälinen BBA-ohjelma

Vuonna 1989 aloitettuun kansainväliseen Bachelor of Business (BBA)-ohjelmaan otettiin ensimmäisenä ja toisena vuonna 50 opiskelijaa. BBA-ohjelman opetuskieli on englanti ja opettajina toimivat eri ulkomaisten korkeakoulujen professorit. Opetus on jaettu kolmen viikon jaksoihin; kunkin aikana käydään läpi yhden lukukauden mittainen luentosarja. BBA-ohjelman laajuus vastaa anglosaksisten

BBA-kakoset ryhmittyneenä, virallisessa esiintymisasussaan, koulun edustalla keväällä -91.

maiden Bachelor of Business Administration -tutkintojen sisältämää kaupallista opetusta.

Opiskelu BBA-ohjelmassa on tiivistä. Alle kahdessa vuodessa suoritetaan noin viiden lukukauden mittaiset opinnot. Tämän mahdollistaa myös se, että opetusta annetaan kesälläkin. Viimeinen lukukausi opiskellaan jossakin ulkomaissa korkeakoulussa. Vuonna 1989 aloittaneille ensimmäisille opiskelijoille järjestettiin opiskelupaikka 17 korkeakouluun useaan Euroopan maahan, USA:n, Kanadaan ja Hong Kongiin.

Edellytyksenä ohjelmaan pääsyyllä on ylioppilastutkinto ja hyvä englannin kielen taito. Lisäksi huomioidaan matematiikan arvosana, työkokemus ja kiinnostus liike-elämän palvelukseen tähtääviin opintoihin. Vuonna 1990 BBA-ohjelmaan oli 279 hakijaa, joista 18 prosenttia tuli valituksi. Ohjelmassa vieraili 21 ulkomaista opettajaa. BBA-ohjelma on maksullinen; opiskelija maksaa itse myös ulkomaisen opintojakson kustannukset.

5 Kehitysyhteistyöohjelmat

Kehitysmäkoulutuskeskus Prodec

Vuonna 1968 perustettu Helsingin kauppakorkeakoulun kehitysmäkoulutuskeskus Prodec (Programme for Development Cooperation) on Helsingin kauppakorkeakoulun vanhin kansainvälinen ohjelma. Se tarjoaa kaupallista jatkokoulutusta kehitysmaiden liikkeenjohtajille ja virkamiehille. Toiminnan tarkoituksena on edistää kehitysmaiden ulkomaankauppaa ja parantaa niiden toimintaedellytyksiä kansainvälisillä markkinoilla. Koulutus on tarkoitettu sekä yksityisen että julkisen sektorin ylemmälle ja keskijohdolle. Koulutustoimintansa tueksi Prodec myös tekee ja tukee kehitysmaiden kauppaan ja talouteen liittyvää tutkimusta.

Prodecin toiminta rahoitetaan Suomen kehitysyhteistyövaroista ja toiminnassaan se noudattaa Suomen kehitysyhteistyön periaatteita. Prodec on vanhin suomalainen koulutukseen keskittyvä kehitysyhteistyöohjelma. Se on myös Suomen ainoa ja Euroopan suurin kehitysmailla kaupallista täydennyskoulutusta antava laitos. Vuoden 1990 loppuun mennessä Prodec on kouluttanut yhteensä 2059 johtajaa ja virkamiestä 106 kehitysmaasta.

Prodecin koulutus on käytännönläheistä ja ongelmakeskeistä. Sisällöllisesti se on pyritty sovittamaan nimenomaan kehitysmaiden tarpeisiin. Koulutus keskittyy neljälle pääalalle, jotka ovat vientimarkkinointi, tuontihallinnointi ja ostotoiminta, julkisen sektorin kaupanedistäminen sekä yrittäjäkoulutus ja liikkeenjohto.

Vuodelle 1990 oli asetettu seuraavat tavoitteet: järjestää 20 hengen koulutus-

organisaatiolla 12 kurssia ja seminaaria laajuudeltaan 2400 henkilötyöpäivää ja nostaa naisten osuus kurssilaisten kokonaismäärästä 25 prosenttiin sekä mm. valmistaa uutta oppimateriaalia. Nämä kaikki tavoitteet saavutettiin.

Prodecin toimivuoden 1990 budjetti oli noin 13 milj. markkaa, mikä merkitsi noin 25 prosentin nousua edelliseen vuoteen verrattuna. Samanaikaisesti henkilökunnan määrä kasvoi viidellä. Vuonna 1990 Prodec järjesti 12 seminaaria ja kurssia Suomessa, muualla Euroopassa ja kehitysmaissa. Koulutustapahtumiin osallistui 186 kurssilaista 54 kehitysmaasta. Hakijoita oli 545. Afrikkalaisten osuus koulutetuista oli 49 prosenttia, aasialaisten 35 prosenttia ja latinalaisen Amerikan 16 prosenttia. Toimintavuoden aikana koulutuspäivien lukumäärä oli 140, mikä vastaa 2464 henkilötyöpäivää. Koulutustapahtumissa luennoi 122 kansainvälisen kaupan asiantuntijaa, joista 43 oli suomalaisia.

Koulutusohjelmaan sisältyi vuonna 1990 muun muassa viisi vientimarkkinointiin liittyvää seminaaria. Trooppisista puulajeista valmistettujen huonekalujen vientiseminaari järjestettiin yhteistyössä pohjoismaisten tuonninohjaustoimistojen kanssa Tanskassa, Norjassa ja Suomessa. Hämeenlinnassa järjestettiin aasialaisten silkinviejien silkinnäyttely, johon tutustui yli 4000 kävijää. Näyttelyn yhteydessä pidettiin tuoteseminaari viejille ja toinen suomalaisille ostajille. Afrikkalaisille naisryrittäjille suunniteltu viennin kehittämiseen tähtäävä liikkeenjohdon seminaari pidettiin Etiopiassa. Tuontihallinnosta järjestettiin kaksi kurssia.

Lisäksi koulutusohjelmaan kuului GATT:in kanssa toteutettu julkisen sektorin virkamiehille suunnattu kaupan teknisiä esteitä käsittelevä seminaari. Caracasissa järjestettiin espanjankielinen korkean tason asiantuntijasymposiumi, jossa pohdittiin latinalaisen Amerikan taloudellisia kehitysnäkymiä teknologian siirron kannalta. Lesothon, Tansanian ja Zimbabwen yliopistojen opettajille suunnattu vientimarkkinoinnin opetuksen kehittämisen kolmivuotinen ohjelma vietiin päätökseen.

Prodec toimii läheisessä yhteistyössä 25 Yhdistyneiden Kansakuntien alajärjestön ja muun kansainvälisten organisaation kanssa. Tärkeimpiä ovat Kansainvälinen kauppakeskus ITC, Kauppa- ja kehityskonferenssi UNCTAD, Maailmanpankki sekä alueelliset talouskomissiot Aasiassa, Afrikassa ja latinalaisessa Amerikassa. Kehitysmaissa yhteistyökumppaneita ovat muun muassa kansalliset vienninedistämisorganisaatiot, ulkomaankauppa- ja teollisuusministeriöt sekä yliopistot ja täydennyskoulutuskeskukset.

Prodec-Import

Helsingin kauppakorkeakoulun yhteydessä toimiva tuonninedistämis- toimisto Prodec-Import aloitti toimintansa vuonna 1980. Se on ainoa kehitysmaiden tuontikysymyksiin erikoistunut yksikkö Suomessa. Toiminta rahoitetaan ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyövaroista.

Ensimmäinen tuonninedistämis- toimisto perustettiin Hollantiin vuonna 1971. UNCTAD III:n (United Nations Conference on Trade and Development) yhteydessä vuonna 1972 kehitysmaat pyysivät teollisuusmaita perustamaan kansalliset organisaatiot, joiden puoleen viejät voisivat kääntyä saadakseen markkinatietoutta ja luodakseen liikeyhteyksiä maahantuojaan. Prodec-Importin perustaminen 1980 oli Suomen vastine tähän aloitteeseen.

Prodec-Import edesauttaa kehitysmaiden hyvinvointia edistämällä niiden vientikauppaa erityisesti Suomen markkinoille. Keskeisiä toimintamuotoja ovat suomalaisten maahantuojien vieminen ostajamatkoille kehitysmaihin ja yritystapaamisten järjestäminen Suomessa vieraille kehitysmaiden viejille ja viejävaltuuskunnille. Kauppavaltuuskunnille rakennetaan usein pienimuotoinen vientituotteiden näyttely, johon maahantuojat kutsutaan. Lisäksi toimisto vastaa vuosittain noin 2000:een kehitysmaista saapuvaan tiedusteluun ja levittää tietoa Suomen markkinoista julkaisujensa avulla.

Prodec-Import toimii läheisessä yhteistyössä Genevessä sijaitsevan YK:n kansainvälisen kauppakeskuksen ITC:n (International Trade Center) sekä pohjoismaiden tuonninedistämis-

Tansanian entinen presidentti Julius K. Nyerere tutustui kehitysmaiden vientinäyttelyyn Messukeskuksessa Suomen vierailunsa aikana.

Kaikkiaan noin 45 000 kävijää tutustui kehitysmaiden vientinäyttelyyn. Näytteilleasettajat saivat palautetta tuotteidensa soveltuvuudesta Suomen markkinoille ja suomalaiset puolestaan uutta tietoa kehitysmaista ja niiden vientituotteista.

6 Tietopalvelut

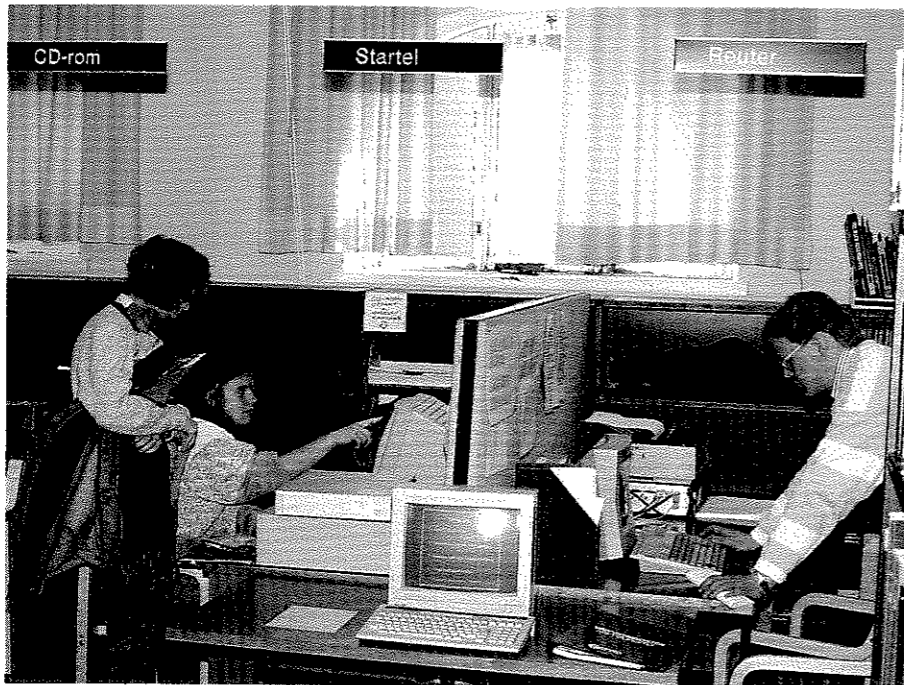
Kirjasto

toimistojen kanssa. Tällä hetkellä pohjoismaiden toimistot tekevät yhteistyötä nimenomaan eteläisen Afrikan SADCC-maiden kanssa (Southern African Development Coordination Conference).

Prodec-Importin mittavin projekti vuonna 1990 oli 18 kehitysmaan vientinäyttelyn pitäminen Helsingin Messukeskuksessa. Projektin syntysanat lausuttiin tammikuussa 1988, jolloin ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyösasto pyysi Prodec-Importia järjestämään kansainvälisen vientinäyttelyn Suomen kehitysyhteistyön kohteille ja SADCC-maille. Näyttely oli laajin pohjoismaissa koskaan pidetty Aasian, Afrikan ja latinalaisen Amerikan kulutustavaroiden katselmus, ja se saavutti odotetusti myös kansainvälistä huomiota.

Vientinäyttely vauhditti osaltaan Suomen kehitysmaatuontia. Näytteilleasettajat tapasivat yli 300 suomalaista ammattiostajaa, muun muassa keskusliikkeiden ja suurimpien agenttiyritysten osto-osastojen edustajat. Kauppoja tehtiin kuuden näyttelypäivän aikana noin viiden miljoonan markan arvosta. Vuosien 1991-92 aikana odotetaan tilausten yhteisemmän kasvavan 10 miljoonaan markkaan. Näyttelyn kaupallisten tulosten varmistamiseksi Prodec-Import on laatinut vuosille 1991-92 seurantaohjelman.

Vuonna 1990 Prodec-Import julkaisi neljännen uudistetun painoksen kehitysmaiden viejille tarkoitettua opaskirjasta "Exporter's Guide to the Finnish Market" ja sen lisäksi muuta maahantuoja- ja kehitysmaiden viejille tarkoitettua aineistoa.

Helsingin kauppakorkeakoulun kirjasto on Suomen laajin, johtava taloustieteellinen keskuskirjasto. Sen toiminnan painopistealueita ovat taloustieteellisen tiedon dokumentointi, tiedonhakujen ja asiakaspalvelun tehostaminen atk:n avulla.

Helsingin kauppakorkeakoulun kirjasto palvelee laajaa asiakaskuntaa Suomen laajimpana, johtavana taloustieteellisenä keskuskirjastona. Se on kokoelmiltaan myös yksi pohjoismaiden suurimmista alan tieteellisistä kirjastoista. Kokoelmiin kuuluu 260 000 teosta ja kirjastoon tilataan jatkuvasti 1700 aikakauslehteä, jotka kiertävät lehtikierrossa korkeakoulun koko henkilöstön piirissä. Atk-pohjaiset tietokannat tehostavat taloustieteellisen tiedon hallintaa ja hyväksikäyttöä. Pääkirjaston ja kurssikirjaston koti- ja lukusalilainauksen määrä nousee vuosittain yli 100 000:n. Kaukopalvelupyynnöitä saapui eri puolilta Suomea ja ulkomailta n. 11 000. Asiakkaiden toi-

meksiannosta kirjastossa tehtiin 1990 5200 tiedonhakua eri aihepiireistä. Korkeakoulun opettajille ja tutkijoille suoritetaan jatkuvaa uutuusvalvontaa ja tutkimustyötä tukevaa tiedonhakua. Tietopalveluihin liittyy laaja aikakauslehtiartikkelien kopiointipalvelu.

Kirjaston toiminnan painopistealueina on ollut taloustieteellisen tiedon dokumentoinnin, tiedonhakujen ja asiakaspalvelun tehostaminen atk:n avulla. Asiakkaiden käytössä on atk-päätteitä, joilla he tekevät tiedonhakuja oman tutkimusalan julkaisuista ja lehtiartikkeleista. Eri sidosryhmien tiedonhakukoulutusta annetaan vuosittain yli 500 tuntia. Atk-tietokanto-

jen käyttö rationalisoi tutkijoiden tiedon hallintaa. Tietokantojen hyödyntäminen nopeuttaa myös opiskelijoiden valmistumista.

Kansainvälistyminen näkyy lisääntyvässä määrin tietopalvelussa. Kirjaston kymmeneen Helecon-tietokantaan (Helecon = Helsinki School of Economics) on tallennettu vuonna 1990 32 000 uutta viitettä. Kaikkiaan tietokantoihin on kerätty tietoja 280 000 artikkelista, kirjasta ja tutkimuksesta. Niitä on kehitetty yhteistyössä pohjoismaisten ja eurooppalaisten kauppakorkeakoulujen kanssa.

Helsingin kauppakorkeakoulun kirjasto on myös tuottanut cd-rom-levykeksen, joka sisältää n. 440.000 viitettä viidestä eurooppalaisesta tietopankista. Tämä uusi tietoväline helpottaa asiakkaiden itsenäistä tietonhakua. Maksullinen palvelutoiminta perustuu kirjaston tieto- ja kopiopalveluihin. Tietokantoja ja cd-romia tarjotaan aktiivisesti talouselämän käyttäjäpiireille sekä kotimaassa että ulkomailla mm. erilaisissa konferensseissa. Kansainvälisen yhteistyön ansiosta tarjottava materiaali on ollut kiinnostusta herättävää ja maksullinen palvelutoiminta on kehittynyt erittäin tyydyttävästi. Helecon-cd-romia mm. on myyty 11 eri Euroopan maahan ja tulevaisuudessa siitä on tarpeen ottaa nykyistä laajempi painos. Sen avulla perinteinen, oman korkeakoulun tietohuolto on vahvistunut ja sen mahdollisuudet ovat lisääntyneet ja monipuolistuneet.

Uusi tietotekniikka on mahdollistanut entistä laajemman kansainvälisen taloustieteellisen tiedon hallinnan, sillä kirjastossa on asiakkaiden käytössä Helecon cd-rom-levykeksen lisäksi yli 20 erilaista ulkomaista taloustietoa ja viitteitä sisältävää cd-rom-tietokantaa.

Kirjasto ylläpitää seuraavia tietokantoja:

FINT	kotimaiset talouselämän aikakauslehtiartikkelit
SCIMP	Kansainväliset liikkeenjohdon aikakauslehtiartikkelit
SCANP	Pohjoismaiset talouselämän ja liikkeenjohdon aikakauslehtiartikkelit ja korkeakoulujen sarjajulkaisut
THES	kotimaisten korkeakoulujen taloustieteelliset opinnäytteet
BILD	ulkomaiset ja kotimaiset talouselämän kirjat, raportit ja tutkimukset
IBS	kansainvälinen talouselämän kirjallisuus
KAUPPIS	Kauppalehden artikkelit myös kokotekstinä
ATK	kansainväliset atk-alan kirjat, kotimaiset aikakauslehtiartikkelit
EXPORT	Neuvostoliiton teknologista tuotetietoa

Ne ovat tavallisiin tietokantoihin verrattuna helpompia käyttää, ilmaisia ja "rasitevapaita" siten, että itsenäiskäyttöön saa apua ja silti haku voidaan tehdä omalla aikataululla. Niiden yhteensä tarjoama viitemäärä on lähes 10 miljoonaa.

Keskeisenä taloustieteellisenä tiedonlähteenä Helsingin kauppakorkeakoulun kirjastolla on johtava rooli alan tiedon tallennuksessa ja tiedonhakuprosessien kehittämisessä Suomessa. Tämä edellyttää jatkuvaa aktiivista kansainvälistä yhteistyötä.

Julkaisu

Korkeakoulussa valmistuneet tutkimukset ja selvitykset julkaistaan seitsemässä sarjassa. Vuosittain julkaisuja ilmestyy noin 50. Kirjasto julkaisee niistä täydellisen luettelon, ja viimeisten kahden vuoden aikana ilmestyneet mainitaan Tutkimusluetteloesitteessä.

Julkaisuja voi lainata korkeakoulun kirjastosta ja muista taloustieteellisistä kirjastoista tai ostaa KY-Palvelu Oy:n kirjakaupasta, osoite Helsingin kauppakorkeakoulu, Runeberginkatu 14-16, 00100 Helsinki, puh. 4313310.

Kirjasto hoitaa julkaisujen vaihtotoiminnan suomalaisten ja ulkomaisten tieteellisten kirjastojen ja tutkimuslaitosten kanssa.

Julkaisusarjat

A-sarja: väitöskirjat
B-sarja: lisensiaatintyöt
C-sarja: oppikirjat
D-sarja: tutkimukset
E-sarja: selvitykset
F-sarja: työpaperit
M-sarja: Pienyrityskeskuksen julkaisut

Laskentakeskus

Laskentakeskus on kauppakorkeakoulun erillinen laitos, jonka tehtävä on tukea tietotekniikan hyväksikäyttöä opetuksessa, tutkimuksessa ja korkeakoulun muussa toiminnassa. Tehtäviin kuuluu muun muassa luoda edellytykset tietotekniikan opetukselle ja hyväksikäytölle opetustyössä ja tutkimuksessa, hoitaa yhteydet kotimaisiin ja kansainvälisiin tietoliikenneverkkoihin, avustaa korkeakoulun hallinnon ja eri laitosten tietojärjestelmien suunnittelussa ja toteutuksessa, hoitaa yhteyksiä muiden korkeakoulujen vastaaviin laitoksiin, ja edellä mainittujen tehtävien sallimissa rajoissa harjoittaa myös maksullista palvelutoimintaa.

Laskentakeskuksessa on yksi HP 9000- ja kaksi HP 3000-tietokonetta, joihin korkeakoulun lähiverkon kautta on yhteismahdollisuus noin 250 käyttäjällä. Mikrotietokoneita korkeakoululla oli vuoden 1990 lopussa kaikkiaan 450 kappaletta. Tämä tarkoittaa, että jokaisella työpöydällä on henkilökohtainen tietokone. Vuonna 1990 henkilöstöä oli kymmenen kokopäivätoimista, kolme puolipäiväistä sekä joukko tuntipalkkaisia sekä päivystäjinä toimivia opiskelijoita.

Laskentakeskuksen HP-tietokoneista on yhteismahdollisuus yliopistojen ja korkeakoulujen Funet-tietoliikenneverkkoon, josta edelleen päästään pohjoismaiseen Nordnet-verkkoon ja kansainväliseen, USA:n liittovaltion ylläpitämään Internet-verkkoon. Las-

kentakeskus tarjoaa näin mahdollisuuden maailmanlaajuisen sähköiseen viestintään ja tietokantojen hyödyntämiseen.

Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta lahjoitti 1990 korkeakoulun kanssa solmitun sopimuksen mukaisesti opiskelijoiden informaatiojärjestelmän käyttöön HP/Apollo-tietokonelaitteiston, johon vuoden 1991 alussa toimitetaan kahdeksan opiskelijoiden käyttöön tulevaa päätettä.

Laskentakeskuksen toiminnassa 1990 oli suuri paino henkilökohtaisen tietojenkäsittelyn mahdollisuuksien lisäämisessä ja tietoliikenteen kehittämisessä – tehtävissä, jotka tukevat korkeakoulun päämääriä olla kansainvälisesti arvostettu ja johtava kotimainen kauppatieteellinen yksikkö.

Vuoden aikana hankittiin 85 uutta mikrotietokonetta, osa henkilökohtaiseen ja osa opetuskäyttöön. Opetustiloista laskentatoimen mikroluokka ja menetelmätieteiden tilastolaboratorio saivat uudet laitteet. Peruslaitteistoksi vakiintui 386SX-tasoinen tietokone, joka mahdollistaa tehokkaan verkko- ja uusimpien käyttöliittymäohjelmistojen käytön.

Tietoliikenteen puolella luotiin edellytyksiä sille, että vuoden 1991 aikana saadaan kaikki mikrotietokoneet liitettyksi Helsingin kauppakorkeakoulun sisäiseen verkkoon, kun päärakennuksen ja Chydenian tietoliikennekaape-

loinnit valmistuivat muilta paitsi opiskelijoiden informaatiojärjestelmän vaatimilta osilta. Verkkokäyttöön liitettiin 1990 laskentakeskuksen, systemien ja tietojenkäsittelyn aineiden sekä laskentatoimen mikroluokan mikrotietokoneet.

Koekäytössä ollut diaarijärjestelmä otettiin käyttöön alkuvuodesta. Opintoasiainhallinnon atk-järjestelmä, joka palvelujensa monipuolisuudessa on ollut kansainvälisestikin vertailtuna eturivissä, on ikääntyessään käynyt yhä työläemmäksi ylläpitää. Vuoden aikana päätettiin ohjelmiston uusimisesta ja sovittiin uuden opinto-, opetus- ja tilatietojärjestelmän toimituksesta vuoden 1991 aikana.

Opetusministeriön Linnea-projektin laitteisto (HP 3000/932) tilattiin kirjaston käyttöön lokakuussa, ja sen toimitus ja asennus tapahtuu alkuvuodesta 1991. Kirjaston nykyisessä Helecon-järjestelmässä ei tapahtunut 1990 merkittäviä muutoksia. Laskentakeskuksen maksullinen palvelutoiminta on lähinnä ollut laitekapasiteetin ja ohjelmiston käyttöoikeuden myyntiä Helecon-järjestelmän käyttäjille.

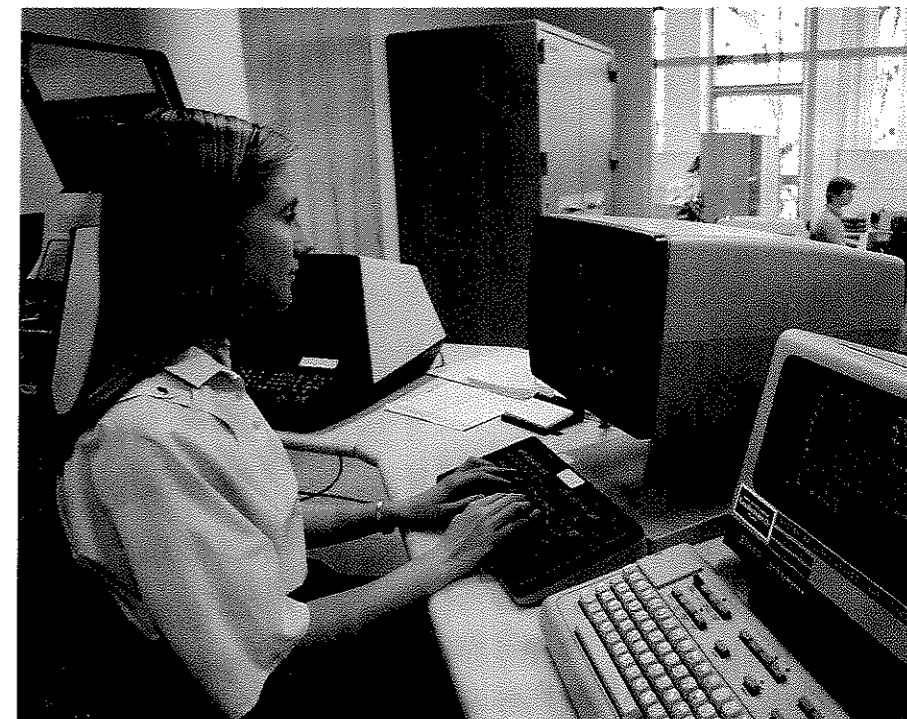
Laskentakeskuksen johtokunta perusti vuoden alussa tietokoneavusteisen opetuksen (tao) kehittämissäryhmän edistämään tietokoneiden opetuskäytön tutkimista, opetusohjelmien kehittämistä ja niiden käyttöä.

7 Talous ja henkilöstö

Korkeakoulu on toteuttanut aktiivisesti tulosjohtamisen periaatteita voimavarojensa käytössä. Määrärahoja on kohdennettu saavutettujen tulosten perusteella ja joustavuu- tta varojen käytössä on pystytty lisäämään, kun tulosohjaus on astunut toimintavapautta rajoittavien säännösten sijaan.

Vuodesta 1991 alkaen Helsingin kauppakorkeakoulu osallistuu yhdessä Joensuun yliopiston kanssa tulosohjausta tukevaan toimintamomenttikokeiluun. Tällöin kaikki määrärahat budjetoidaan yhdelle toimintamäärärahamomentille. Jo vuonna 1990 määrärahojen käyttö on ollut joustavampaa kuin aiemmin esimerkiksi laite- ja kalustohankintojen sekä palkkausten osalta.

Helsingin kauppakorkeakoulun toiminta rahoitetaan pääosin valtion tulo- ja menoarvion kautta. Menojen loppusumma vuonna 1990 oli 100 miljoonaa markkaa. Maksullisen palvelutoiminnan osuus kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna huomattavasti. Maksullisen palvelutoiminnan osuus menoista oli 34 prosenttia. Suurin osa kasvusta selittyy sillä, että kehitysmaakoulutuskeskus Prodecin ja Kehitysmaatuote- toimisto Prodec-Importin toiminta on siirretty käsiteltäväksi maksullisen palvelutoiminnan momentilla. Aiemmin Prodecin ja Prodec-Importin tulojen ja menojen seuranta hoidettiin läheteiden tilin kautta ja toiminnan rahoitus laskettiin tällöin ulkopuoliseksi rahoitukseksi. Prodecin ja Prodec-Importin toiminnan rahoittaa edelleen ulkoasiainministeriö.

Menot ja tulot vuosina 1989 ja 1990 (1000 mk)

	1989	1990
MENOT		
Palkkaukset	43263	48013
Kulutusmenot	10741	16758
Maksullinen palvelutoiminta	15809	34437
Hankinnat	5775	5127
Tulo- ja menoarvion menot yhteensä	75588	104335
Muu rahoitus	19382	5092
MENOT YHTEENSÄ	94970	109427
TULOT		
Maksullinen palvelutoiminta	13075	35537
Muut tulot	1414	1178
TULOT YHTEENSÄ (TMA)	14489	36715

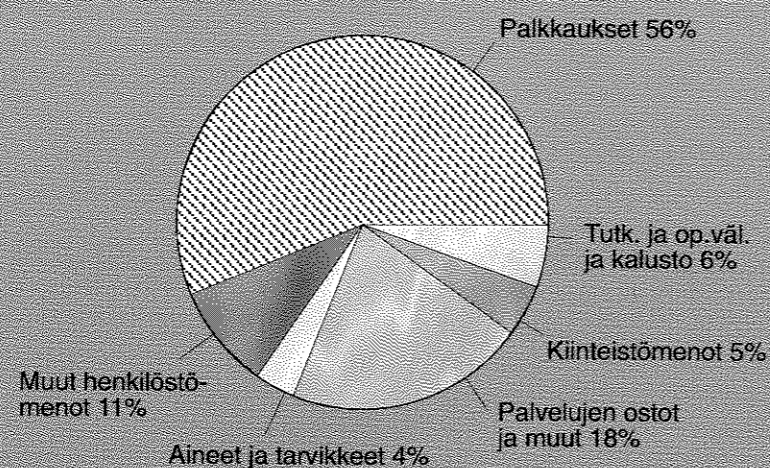
Korkeakoululla on tulolähteitä myös valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolella. Rakennushallinnon varoja käytettiin kiinteistöjen korjaus-, huolto- ja perusparannustöihin 2,5 miljoonaa markkaa. Ulkopuolinen rahoitus oli yhteensä 5 miljoonaa markkaa. Korkeakoulun kokonaismenot olivat näin ollen 105 mmk, jossa on lisäystä edellisestä vuoteen 10 prosenttia.

Tulot vuonna 1990 kohosivat runsaaseen 36 miljoonaan markkaan, josta maksullisen palvelutoiminnan osuus oli 35,5 miljoonaa markkaa. Prodecin ja Prodec-Importin yhteenlasketut tulot olivat 17 miljoonaa markkaa.

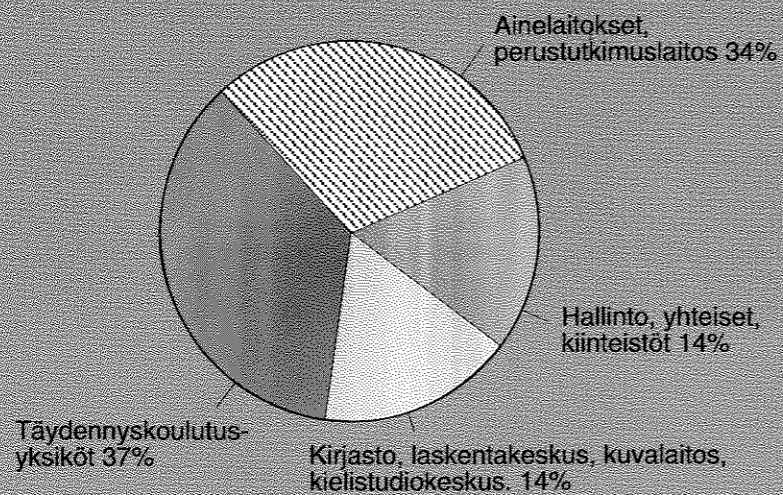
Kustannukset yhtä korkeakoulussa suorittua tutkintoa kohden vuonna 1990 olivat 206 450 mk ja opiskelijaa kohden 19 600 mk.

Korkeakoulun toimitilojen peruskorjauksen suunnittelua jatkettiin kertomusvuonna. Päätalon 2. kerroksessa suoritettiin pintaremontti, samoin uusittiin päätalon ruokalan lattia. Prodec-Import muutti uusiin tiloihin, jolloin sen entiset tilat jäivät Prodecin käyttöön. Kaikkiaan korkeakoulun tilojen yhteismäärä oli 18 500 m², josta vuokratilojen osuus oli 5 500 m².

Kokonaismenot menolajeittain

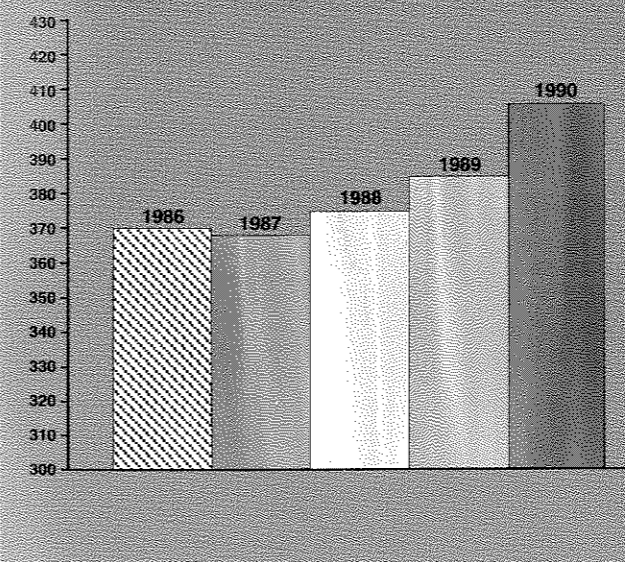
Kokonaismenot vastuualueittain

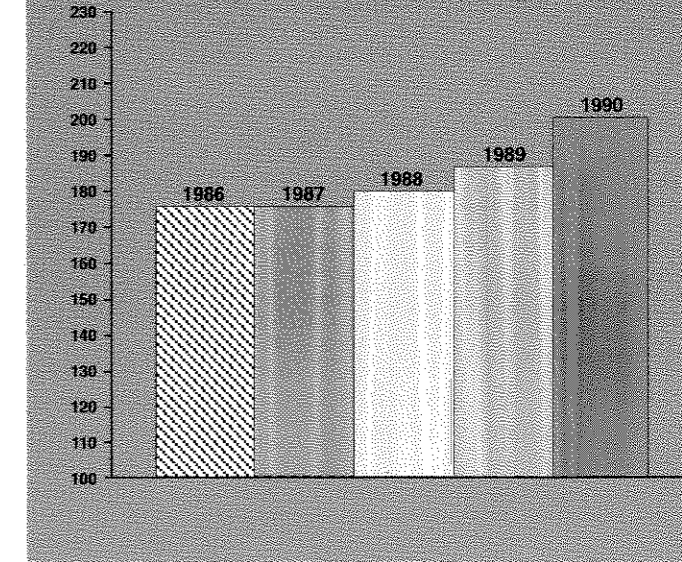
Henkilöstö

KORKEAKOULU- OPETTAJAT	Virat ja toimet		Yhteensä	MUU HENKILÖ- KUNTA (HTV)			
	Virat ja toimet	Muut		Virat ja toimet	Muut	Yhteensä	
Professorit	27		27	Tutkimushenkilöstö	15	10	25
Apulaisprofessorit	14		14	Opetuksen ja tutkimuksen apuhenkilökunta	10	12	22
Yliassistentit	16		16	Kirjastohenkilökunta	24	2	26
Assistentit	32		32	Atk-henkilökunta	10	4	14
Lehtorit	49		49	Hallinto- ja toimistohenkilökunta	58	59	117
Päätölmiset tuntiopettajat		3	3	Muu henkilökunta	35	5	40
Sivutoimiset tuntiopettajat		17	17	YHTEENSÄ	152	92	244
YHTEENSÄ	138	20	158	KAIKKI YHTEENSÄ	290	112	402

Henkilöstö 1986-1990

Tutkimus- ja opetushenkilöstö 1986-1990

8 Neuvottelukunta

Helsingin kauppakorkeakoulun neuvottelukunnan tehtävänä on toimia korkeakoulun päätöselinten neuvottelevana asiantuntijaelimenä ja siinä ominaisuudessa edistää korkeakoulun yhteyksiä ja vuorovaikutusta ympäröivän yhteiskunnan, etenkin talouselämän ja julkishallinnon kanssa.

Neuvottelukunnan kokoonpano on kertomusvuonna ollut seuraava:

Pubeenjohtaja:

pääjohtaja Ahti Hirvonen, Suomen Yhdyspankki Oy

Varapubeenjohtaja:

tekn. tri Pentti Talonen

Jäsenet:

pankinjohtaja Ele Alenius, Suomen Pankki
toimitusjohtaja Heikki Bachmann, Kaso Oy
toimitusjohtaja Robert Ehrnrooth, EFOA-Suomen Höyrylaiva Oy
ylijohtaja Kalervo Hentilä, kauppa- ja teollisuusministeriö
vuorineuvos Pentti Herkama
kauppat.tri h.c. Pekka Herlin, Kone Oy
vuorineuvos Matti Kankaanpää, Valmet Oy
valtiosihtööri Eino Keinänen, valtiovarainministeriö
pääjohtaja, kauppat.tri h.c. Pauli Komi, Osuuspankkien Keskuspankki
pääjohtaja Jere Lahti, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta
ministeri Sakari T. Lehto
pääjohtaja Jaakko Lassila, Kansallis-Osake-Pankki
varatoimitusjohtaja Erkki Linturi, Postipankki Oy

johtaja Pekka Morri, Kansaneläkelaitos
rahoitusneuvos Kari Nars, valtiovarainministeriö
toimitusjohtaja Raili Nuortila, Kemian Keskusliitto
pääjohtaja Eero Rantala, EKA-yhtymä
pääjohtaja Heikki O. Salonen, Amer-yhtymä Oy
pääjohtaja Ulf Sundqvist, Suomen Työväen Säästöpankki
pääjohtaja Eero Utter, Kesko Oy
pääjohtaja Christopher Wegelius, Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki
pääkonsuli Sakari Yrjönen

Neuvottelukunta piti kertomusvuoden aikana kaksi yleiskokousta. Kevätkokous oli 19.3.1990 Suomen Pankissa. Osastopäällikkö Johnny Åkerholm selosti rahoitusmarkkinoiden muutoksia ja esitti näkemyksiä niiden tutkimukselle ja opetukselle antamista haasteista. Lisäksi kokouksessa keskusteltiin Helsingin kauppakorkeakoulun ajankohtaisista kehittämiskysymyksistä rehtori Arvi Leponiemen alustuksen pohjalta.

Neuvottelukunnan syyskokous oli 21.11.1990 Suomen Yhdyspankin tiloissa. Rehtori Fedi Vaivio selosti korkeakoulussa 1.1.1991 alkavaa toimintamenobudjettikokeilua sekä siihen liittyvää tavoiteasettelua ja tavoitteiden saavuttamisen merkitystä uusien voimavarojen jaossa. Kokouksesittelmänä professori Risto Tainio esitteli kansainvälistyvien yritysten organisaatoratkaisuja käsittelevän tutkimuksensa tuloksia.

9 Tukisäätiö

Helsingin kauppakorkeakoulun tukisäätiön tehtävänä on tukea korkeakoulun tutkimus- ja opetustoimintaa apurahoin ja muulla taloudellisella tuella.

Säätiö myönsi vuonna 1990 korkeakoulun tutkimus- ja opetustoiminnan tukemiseksi apurahoja 2 550 000 markkaa ja antoi muuna tukena kor-

keakoululle yhteensä 200 000 markkaa. Edellisvuonna apurahat ja muu tuki olivat yhteensä 2 990 000 markkaa.

Tukisäätiön valtuuskunnan puheenjohtajana on kertomusvuoden aikana ollut kansliapäällikkö Jaakko Numminen ja varapuheenjohtajana pääjohtaja Jaakko Lassila. Säätiön hallitukseen

kuuluvat puheenjohtajana pääkonsuli Sakari Yrjönen, varapuheenjohtajana vuorineuvos Pentti Herkama ja jäseninä ylijohtaja Kalervo Hentilä, pääjohtaja Ahti Hirvonen, kansleri Jaakko Honko, kauppat. tri Markku Koskela ja rehtori Arvi Leponiemi. Säätiön toimitusjohtajana on ollut hallintojohtaja Matti Sarakontu.

10 Hallintoelimet

VALTUUSTO

Pubeenjohtaja

professori Heikki Niskakangas

Varapubeenjohtaja

assistentti Leena Tanner

Jäsenet

professori Fedi Vaivio
professori Reijo Helle
professori Kalervo Virtanen
professori Heikki Niskakangas
professori Eero Artto
professori Kristian Möller
professori Erkki Pihkala
professori Seppo Salo
professori Markku Sääksjärvi
professori Risto Tainio
suunnittelija Markku Virtanen
assistentti Leena Tanner
tutkimusassistentti Ahti Lehtomaa
assistentti Urho Paakkunainen
vs. lehtori Vilho Mäkelä
osastosihtööri Saini Lanu
toimistosihtööri Leena Taiminen
tutkija Liisa Tiittula
lehtori Sirkka-Liisa Ojanen
kirjastoamanuenssi Ritva Löyttyjärvi
kyo Heli Savela
kyo Veli-Martti Hämäläinen
kyo Ville Ylösjoki
kyo Arho Anttila
kyo Torsti Silvonen
kyo Kari Hartikainen
kyo Elina Penttilä
kyo Liina Leppänen
kyo Jukka-Pekka Luostarinen
kyo Taru Kytölaakso

TIETEELLINEN NEUVOSTO

Pubeenjohtaja

rehtori, professori Fedi Vaivio

Jäsenet

vararehtori, professori Eero Artto
vararehtori, professori Veikko Jääskeläinen
professori Reijo Helle
professori Pekka Korhonen
professori Reijo Luostarinen
professori Heikki Niskakangas
apulaisprofessori Pirkko Nuolijärvi
professori Aarni Nyberg
professori Eero Pitkänen
professori Risto Tainio
professori Kristian Möller
professori Seppo Salo
professori Jyrki Wallenius
yliassistentti Markku Koskela
assistentti Anne af Ursin
vs. apulaisprofessori Sinikka Vanhala
lehtori Helena Kangasharju
kyo Jukka-Pekka Luostarinen
kyo Janos Rautonen

HALLITUS

Pubeenjohtaja

rehtori, professori Fedi Vaivio

Jäsenet

professori Eero Artto
professori Veikko Jääskeläinen
professori Markku Kallio
vs professori Kalevi Kyläkoski
professori Kristian Möller
apulaisprofessori Hannu Husitalo
toimistosihtööri Sylvi Juuti
assistentti Urho Paakkunainen
yliassistentti Liisa Tiittula
erikoistutkija Markku Virtanen
kyo Jarmo Lisakka
kyo Kirsi Kärki
kyo Jukka-Pekka Luostarinen
kyo Janos Rautonen

KANSLERI

kansleri, pääjohtaja Jaakko Lassila

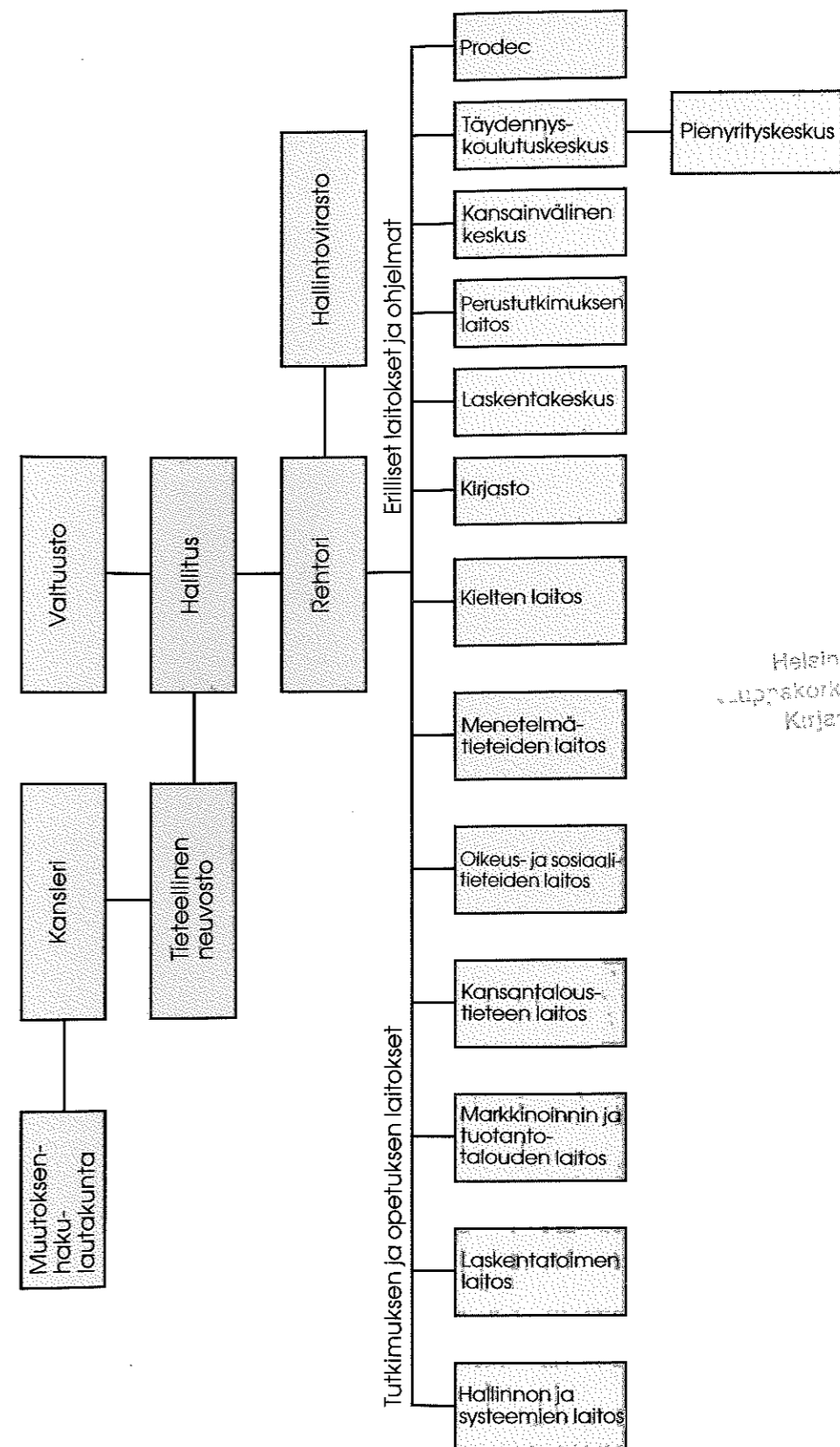
HALLINTOVIRASTO

rehtori, professori Fedi Vaivio
I vararehtori, professori Eero Artto
II vararehtori, professori Veikko Jääskeläinen
hallintojohtaja Matti Sarakontu

Tunnuslukuja

	1989	1990
PERUS- JA JATKOKOULUTUS		
Perustutkinnot	301	309
KTL	6	7
KTT	4	3
Tutkinnot yhteensä	311	319
Läsnäolevat opiskelijat 1. 10.	3305	3357
Uudet opiskelijat	402	410
Ekonomitutkinnon keskimääräinen valmistumisaika (v.)	5,7	6,0
Ekonomintutkintoon sisältyvän ulkomaisen opiskelijajakson suorittaneet	61	110
Tutkinnot/opetushenkilö	2,02	2,02
Jatkotutkinnot/professorin- ja apulaisprofessorin virka	0,24	0,24
TÄYDENNYSKOULUTUS		
MBA-tutkinnot	40	46
Täydennyskoulutusohjelmat	33	42
Täydennyskoulutuskurssit	55	34
Kurssipäivät	1919	2130
Osanottajat	1729	2475
KIRJASTO		
Kokoelmien laajuus (nid.)	253 400	260 000
Kokoelmien kasvu (nid.)	8300	6600
Lainauskerrat	109 550	108 315
HENKILÖSTÖ		
Opetushenkilökunta	154	158
Muu henkilökunta	222	245
Henkilökunta yhteensä	376	403
TALOUS (1000 mk)		
Menot (TMA)	75 588	98 948
Menot (ulkopuolinen rahoitus)	19 382	5086
Tulot	14 460	36 692
Maksullisen palvelutoiminnan laskennallinen ylijäämä	1360	2220
TILAT		
Bruttoala (br-m ²)	23 609	23 609

ORGANISAATIO

Helsingin
kauppakorkeakoulu
Kirjasto